

Visie begraafplaatsen

Gemeente Venlo

B1251CA1/20180430

Verantwoording

Projectnaam : Visie begraafplaatsen

Projectnummer : B1251CA1

Documentnummer : B1251CA1/20180430

Status : Definitief

Versie : 1.0

Datum : 30 april 2018

Opdrachtgever : Gemeente Venlo

Postadres : Postbus 3434

Postcode & Plaats : 5902 RK VENLO

Contactpersoon : de heer M Stadlander

Telefoonnummer : 077 3597266

E-mail : m.stadlander@venlo.nl

Auteur(s) : Maartje Geurtz, Lisette Verburg

Controle : Gerhard Guliker

Akkoord :

Vrijgave :

30-03-2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Doel/centrale vraag	3
1.2	Leeswijzer	3
2	Analyse / huidige status	4
2.1	Visuele inspectie	4
2.1.1	Begraafplaats Venlo	4
2.1.2	Begraafplaats Tegelen	5
2.1.3	Begraafplaats Belfeld	6
2.1.4	Begraafplaats Blerick	6
2.1.5	Begraafplaats Velden (Molendijk)	7
2.1.6	Begraafplaats Velden (gesloten)	8
2.2	Huidig beleid	8
2.2.1	Kansen	9
2.2.2	Aandachtspunten	9
2.3	Begraafbehoefte en –capaciteit	9
2.4	Exploitatie / financieel	10
2.4.1	Huidige status	10
2.4.2	Kansen	15
2.4.3	Aandachtspunten	15
2.5	Organisatie proces begraven: administratie, onderhoud	16
3	Trends en ontwikkelingen	17
3.1.1	Inleiding	17
3.1.2	Cremeren	17
3.1.3	Natuurbegraven	18
3.1.4	Begraven volgens andere culturen	19
3.1.5	Maatschappelijke trend: ontzorgen	19
3.1.6	Maatschappelijke trend: meer vrijheid/geen strakke regels	20
3.1.7	Kindergraven	20
3.1.8	Bovengronds begraven	21
3.1.9	Begraven op eigen terrein	21
3.1.10	Gebruik en nevengebruik van de begraafplaats	22

4	Kernpunten toekomstig beleid	23
5	Toekomstmogelijkheden	24
<hr/>		
5.1	Mogelijkheid 1: Comprimeren en afstoten begraafoppervlakten en inzet vrijwilligers vergroten	24
5.1.1	Kansen	24
5.1.2	Aandachtspunten	25
5.2	Mogelijkheid 2: Privatiseren van de gemeentelijke begraafplaatsen	25
5.2.1	Kansen	25
5.2.2	Aandachtspunten	25
5.3	Mogelijkheid 3: Centraliseren van begravingen op één bestaande begraafplaats	26
5.3.1	Kansen	26
5.3.2	Aandachtspunten	26
5.4	Specifiek naar begraafplaats	27
<hr/>		
Bijlage A: Protocol lijkbezorging van gemeentewege		29
<hr/>		
1.	Lijkbezorging van gemeentewege	29
2.	2. Juridische artikelen	29
3.	Protocol nabestaanden willen of kunnen niet in de lijkbezorging voorzien	30
4.	Nabestaanden zijn niet bekend	30
<hr/>		
Bijlage B: Aandachtspunten t.b.v. beleid begraven op eigen terrein		32
<hr/>		
Centrale vragen		32
Wat zijn de wettelijke regels ?		32
Welke voorwaarden zijn er bij het stichten van een begraafplaats op eigen terrein?		32
Wat zijn de argumenten om geen toestemming te geven?		33
Wettelijke bepalingen		33
<hr/>		
Bijlage C: Begraafbehoefte en capaciteitsberekening		35
<hr/>		
i.	Begraafplaats Venlo	36
ii.	Begraafplaats Blerick	36
iii.	Begraafplaats Tegelen	37
iv.	Begraafplaats Velden	38
v.	Begraafplaats Belfeld	38
vi.	Kansen	39
vii.	Knelpunten	39

1 Inleiding

De gemeente Venlo heeft zes gemeentelijke begraafplaatsen in beheer, waarvan op vijf begraafplaatsen actief begraven wordt. In de volgende woonkernen liggen de gemeentelijke begraafplaatsen:

- Belfeld
- Tegelen
- Blerick
- Venlo
- Velden

In Velden ligt ook de begraafplaats (aan de Kloosterstraat) waarop alleen sporadisch bijzettingen in bestaande graven plaatsvinden.

De begraafplaatsen worden beheerd op basis van ervaring en eigen inzicht. Er ontbreekt een visie voor de langere termijn waarin onderhoud, capaciteit en financiën geborgd zijn; er is behoefte aan verbetering van de kostendekking nu het aantal begravingen terugloopt. Daarnaast wil de gemeente mogelijk inspelen op de huidige trends en ontwikkelingen en eventueel (meer) gebruik maken van inzet door vrijwilligers.

De toekomstbestendige visie moet, naast de financiële aspecten van het vast te stellen beleid, ook het ruimtelijk inzicht bevatten: is er voldoende of te veel begraafcapaciteit op de begraafplaatsen, moeten graven geruimd worden en/of voldoet het aanbod van lijkbezorgingen en asbestemmingen voor de toekomst.

In deze rapportage zijn, met het huidige beheer als startpunt, scenario's uiteengezet om richting te geven aan het toekomstig begraafbeleid.

1.1 Doel/centrale vraag

De visie moet antwoord geven op de volgende vragen:

- Is het wenselijk alle begraafplaatsen open te houden?
- Op welk kwaliteitsniveau dienen de begraafplaatsen onderhouden te worden?
- Is de inzet van vrijwilligers wenselijk en mogelijk?
- In hoeverre is kostendekkend begraven op de begraafplaats mogelijk?

De centrale vragen bevatten de kern van de scenario's van het toekomstig beleid.

Tevens wordt er ingegaan op de volgende onderwerpen:

- Lijkbezorging van gemeentewege;
- Begraven op eigen terrein.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 'analyse / huidige status' is per procesonderdeel het huidig beheer beschreven, gevolgd door de bevindingen van KYBYS (kansen en knelpunten). Hoofdstuk 3 geeft inzicht in de huidige trends en ontwikkelingen en de mogelijkheden die er zijn voor de gemeente Venlo. De analyse (hoofdstuk 2) en de trends en ontwikkelingen (hoofdstuk 3) vormen de basis van het advies in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 staan de scenario's voor het toekomstig beleid.

2 Analyse / huidige status

In dit hoofdstuk is het huidige beheer per onderdeel van het product 'begraven' beschreven en geanalyseerd door de kansen en knelpunten te benoemen.

2.1 Visuele inspectie

Op basis van een aantal criteria – opgesteld door KYBYS op basis van ervaring – zijn de begraafplaatsen ook door KYBYS beoordeeld. De criteria zijn: algehele uitstraling, omgeving, toegankelijkheid, voorzieningenniveau en beheer en onderhoud.

Het bezoek aan de gemeentelijke begraafplaatsen in de gemeente Venlo heeft plaatsgevonden op woensdag 28 maart. Het weer was bewolkt en regenachtig.

Algemene indruk

Op alle begraafplaatsen zijn er goede parkeervoorzieningen en voldoende watertappunten.

De hoofdpaden van de gemeentelijke begraafplaatsen worden onderhouden op kwaliteitsniveau A en de rest van de paden op niveau B. Echter is hier geen CROW beeldkwaliteit aan verbonden. De kwaliteit is niet te meten aan de hand van een beeldbestek. Visuele inspectie duidt aan dat het kwaliteitsniveau eerder B tot C niveau is.

2.1.1 Begraafplaats Venlo

De begraafplaats Venlo is ca. 10 hectare groot met een oud gedeelte. Door de verschillende delen is er een wisselend beeld van de begraafplaats.

Enkele punten op de begraafplaats verdienen de aandacht om verbeterd te worden:

- De locatie van de plattegrond mag duidelijker worden aangegeven.
- Het ijzeren hekwerk dat deels rondom de begraafplaats loopt is verouderd. De palen zijn verroest.
- De kwaliteit van de beplanting is matig. De beplanting is oud en slecht onderhouden. Ook zijn er bomen waarvan de wortels schade veroorzaken aan de graven.
- Op de begraafplaats ligt hier en daar wat afval. In de beplanting rondom de grafvelden liggen lege plastic flesjes en de prullenbakken puilen uit met o.a. plantenafval.
- Op verschillende grafvelden is de onderlinge afstand tussen de graven erg kort. Dit kan bij een bijzetting problemen veroorzaken voor het gebruik van de materialen/machines die daarvoor nodig zijn.
- Tijdens regen vormen er plassen op de paden. Tijdens een uitvaart kan dit ongemakken veroorzaken.
- Op het oude gedeelte zijn de grafvelden van matige kwaliteit. Er is veel mos groei en in de overgang van het veld naar het pad zitten grote kuilen.

Daar staat tegenover dat de begraafplaats ook goede kwaliteiten heeft:

- De bankjes zijn vernieuwd en onderhoudsvriendelijk.
- Er is een duidelijke bewegwijzering aanwezig.
- Er zijn voldoende prullenbakken aanwezig.

2.1.2 Begraafplaats Tegelen

De begraafplaats Tegelen is ca. 3,5 hectare groot. Op de begraafplaats zijn veel grote familiegraven te vinden. Er zijn graven met een beschermde status aanwezig die op de gemeentelijke monumentenlijst staan.

Enkele punten op de begraafplaats verdienen de aandacht om verbeterd te worden

- De bankjes zijn verouderd. Veel bankjes bevatten een groene aanslag.
- Sommige bewegwijzering zijn beschadigd en daardoor onduidelijk.

Daar staat tegenover dat de begraafplaats ook goede kwaliteiten heeft:

- De hoofdpaden zijn geasfalteerd en in goede staat.
- Er is een publicatiebord aanwezig waarin een plattegrond is opgenomen.
- De begraafplaats bevat een urnenmuur die overdekt is.
- De heggen rondom de begraafplaats zien er verzorgd uit.
- Er zijn fietsenrekken aanwezig.

2.1.3 Begraafplaats Belfeld

De begraafplaats Belfeld ligt naast een bedrijventerrein. De begraafplaats wordt door vrijwilligers onderhouden. In 2005 is de begraafplaats uitgebreid.

Enkele punten op de begraafplaats verdienen de aandacht om verbeterd te worden:

- Er is geen plattegrond of bewegwijzering aanwezig, waardoor de vindbaarheid van de graven slecht is.
- De bankjes op de begraafplaats zijn verouderd en bevatten veel groene aanslag.
- De begraafplaats kijkt uit op op grote loodsen.
- De zijpaden bevatten plekken met groene aanslag.

Daar staat tegenover dat de begraafplaats ook goede kwaliteiten heeft:

- De begraafplaats is overzichtelijk doordat hij ruimtelijk is opgezet.
- Er is een publicatiebord aanwezig. Bij dit bord is een rustplek voor bezoekers gecreëerd. Er staan bankjes en bloembakken.
- Er is een urnenmuur aanwezig.
- Hoofdpaden zijn verzorgd en verkeren in goede staat.
- De heggen rondom de begraafplaats zien er verzorgd uit.

2.1.4 Begraafplaats Blerick

De begraafplaats Blerick ligt buiten het dorp gelegen in een bos. De entree van de begraafplaats bestaat uit een stenen muur met aangrenzend een wasruimte. De begraafplaats bevat een Islamitisch gedeelte. De woning en het dienstgebouw bij de begraafplaats zijn verkocht aan een uitvaartondernemer die het plan heeft er een uitvaartcentrum van te maken.

Enkele punten op de begraafplaats verdienen de aandacht om verbeterd te worden:

- Doordat de begraafplaats in het bos ligt is hij onoverzichtelijk.
- Een kindergraf is een gedenkplaats voor ouders waar zij kunnen rouwen. Echter nodigen deze kindergraven ouders niet uit om deze te bezoeken. Het is kaal en mist een warme uitstraling. De graven ogen rommelig en slecht onderhouden. Door de 'zandbulten' lijkt het alsof de graven net gedolven zijn, terwijl het juist oude graven zijn.

Daar staat tegenover dat de begraafplaats ook goede kwaliteiten heeft:

- Er is een publicatiebord en plattegrond aanwezig.
- De bankjes zijn vernieuwd en onderhoudsvriendelijk.

2.1.5 Begraafplaats Velden (Molendijk)

De begraafplaats Velden is een overzichtelijke begraafplaats die ten Noorden ligt van het gelijknamige dorp Velden. Op de begraafplaats is een strooiveld aanwezig.

Enkele punten op de begraafplaats verdienen de aandacht om verbeterd te worden:

- De hoofdingang van de begraafplaats is een ijzeren poort met scherpe punten bovenop. De poort oogt hierdoor niet vriendelijk en nodigt niet uit om te begraafplaats te bezoeken. Ook ontbreekt er een loop poortje.
- Tijdens regen vormen er plassen op de paden. Tijdens een uitvaart kan dit ongemakken veroorzaken.
- Er is geen plattegrond of bewegwijzering aanwezig, waardoor de vindbaarheid van de graven slecht is.

Daar staat tegenover dat de begraafplaats ook goede kwaliteiten heeft:

- Er is een publicatiebord aanwezig.
- Het hoofdpad is gemetseld en ziet er strak uit.
- De urnentuin is modern en oogt vriendelijk. Tevens is hij netjes onderhouden.
- Er is een gedenkplek met bankjes die vriendelijk oogt en uitnodigend is.
- De grafvelden zijn onderhoudsvriendelijk. Er is ruimte genoeg tussen de graven er overal ligt grind.

2.1.6 Begraafplaats Velden (gesloten)

Op deze begraafplaats vinden alleen nog enkele bijzettingen plaats in bestaande graven. De begraafplaats wordt onderhouden door vrijwilligers. De begraafplaats ziet er netjes uit. De paden zijn goed onderhouden en de graven zien er verzorgd uit. Aandachtspunt voor de begraafplaats is de afstand tussen de graven. Dit kan bijvoorbeeld bij een bijzetting problemen veroorzaken voor de materialen/machines die daarvoor nodig zijn.

2.2 Huidig beleid

Er is geen beleidsplan of beheerplan voor de gemeentelijke begraafplaatsen. De regels voor het gebruik en beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen zijn vastgelegd in de 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Venlo 2010'. Het beheer vindt plaats op basis van ervaring en eigen inzicht. Ondanks dat er geen beleidsplan is, zijn er in de beheersverordening wel beleidsmatige onderwerpen vastgelegd, o.a.:

- **Artikel 6 en artikel 23** regelt het ruimen van graven. Alleen op verzoek van rechthebbenden wordt een graf opgegraven ten behoeve van een herbegrafing of crematie. Deze kosten zijn voor rekening van de rechthebbende. Het ruimen van graven waarvan afstand is gedaan, heeft (nog) niet plaatsgevonden;
- **Artikel 7** bepaalt dat alle handelingen voor, na en tijdens de uitvaart door gemeentelijke medewerkers worden verricht. Dit zijn handelingen zoals het delven en dichten van een graf en voorlopen bij een uitvaart;
- In **artikel 10** staan de tijden van begraven en bezorgen van as (op werkdagen en op zaterdagen tussen 9.00 uur en 14.30 uur);
- Graven worden voor directe begraving en op volgorde uitgegeven (**artikel 13**). Dit houdt in dat een reservering van een graf en eigen grafkeuze niet mogelijk is;
- De termijn van een particulier graf (**artikel 15**) is 20 jaar. In de tarieventabel 'Verordening op de heffing en invordering van de lijkbezorgingsrechten 2018' staan tarieven voor verschillende termijnen van grafrecht (van 10, 15, 20, 25 of 30 jaar).
- Verlenging van het grafrecht kan met 5, 10, 15 of 20 jaar (geregeld in **artikel 15**);
- In **artikel 20** is geregeld dat de rechthebbende verantwoordelijk is voor het onderhoud van de grafbedekking.

In de Nadere Regels beheersverordening begraafplaatsen 2014 behorende bij de Beheersverordening staat naast de afmetingen van de grafbedekkingen van de particuliere graven ook het aantal lijken dat in een graf begraven mag worden:

▪ Foetusgraf of kindergraf:	1 lijk (graflaag)
▪ Particulier graf (volwassenen):	2 lijken (graflagen)
▪ Particulier graf (volwassenen), dubbelbreed:	4 lijken (2 graflagen naast elkaar)

Het beleid dat in de praktijk op de begraafplaatsen wordt uitgevoerd, staat hieronder puntsgewijs benoemd:

- Inzet vrijwilligers op de begraafplaatsen Tegelen, Belfeld en de oude begraafplaats in Velden aan de Kloosterstraat. De vrijwilligers onderhouden de begraafplaats en maken de graven schoon.
- Op het oude deel op de begraafplaats in Venlo worden de graven alleen gecontroleerd op veiligheid. Op dit deel van de begraafplaats worden geen nieuwe graven uitgegeven; alleen nog bijzettingen in bestaande graven;
- Na afstand van graven of geen verlenging van de grafrechten worden de grafstenen met (grote) tussenpozen geruimd. De grafstenen op de kindergraven blijven onaangeroerd;
- De graven worden alleen bovengronds geruimd;
- Op kosten van de gemeente vinden jaarlijks circa 30 à 35 begravingen plaats. Nabestaanden kunnen de kosten van de uitvaart niet betalen of er zijn geen nabestaanden te traceren;
- Op de begraafplaats in Tegelen vallen enkele graven onder Monumentenzorg en er liggen op de begraafplaats oorlogsgraven.

2.2.1 Kansen

- In de beheersverordening is het ruimen van graven geregeld; mocht ruimen van graven noodzakelijk/wenselijk zijn.
- Op de begraafplaatsen Belfeld, Velden en Tegelen wordt het onderhoud door vrijwilligers gedaan. Vrijwilligers zijn over het algemeen voornamelijk betrokken bij kerkelijke begraafplaatsen. Het is bijzonder dat de vrijwilligers in Venlo zo betrokken zijn bij de gemeentelijke begraafplaatsen. Dit is een sterk punt voor de begraafplaatsen.

2.2.2 Aandachtspunten

- Er is geen beleidsplan of beheerplan;
- Er is geen protocol lijkbezorging van gemeentewege;
- De tijden van begraven en bezorgen van as zijn beperkt;
- Geen reservering en/of eigen grafkeuze;
- Termijn in beheersverordening komt niet overeen met de termijnen in de tarieventabel;
- In de tarieventabel staan geen tarieven voor de eerste uitgifte van een dubbelbreed graf (bij de kosten van verlenging is hier wel rekening mee gehouden);
- Vrijwilligers zijn op leeftijd, geen garantie op voortgang van de werkzaamheden in de toekomst;
- Jaarlijks zijn er circa 30 à 35 begrafenissen van gemeentewege (uitvaarten die de gemeente bekostigd), zie ook bijlage A.

2.3 Begraafbehoefte en –capaciteit

In bijlage C is de begraafbehoefte en capaciteit uitgebreid toegelicht aan de hand van een door KYBYS opgestelde berekening. Uit de berekening kan worden geconcludeerd dat er op alle gemeentelijke begraafplaatsen in Venlo op korte termijn een tekort is aan particuliere graven en urnengraven. Echter laat de praktijk iets anders zien. De begraafplaatsen hebben een grote oppervlakte met voldoende grafvelden om te kunnen begraven. Er is daardoor zelfs een overcapaciteit. De gemeente kan dus kiezen graven te ruimen om zo te voldoen aan de behoefte, maar er blijft voldoende grond ter beschikking voor de uitgifte van nieuwe graven.

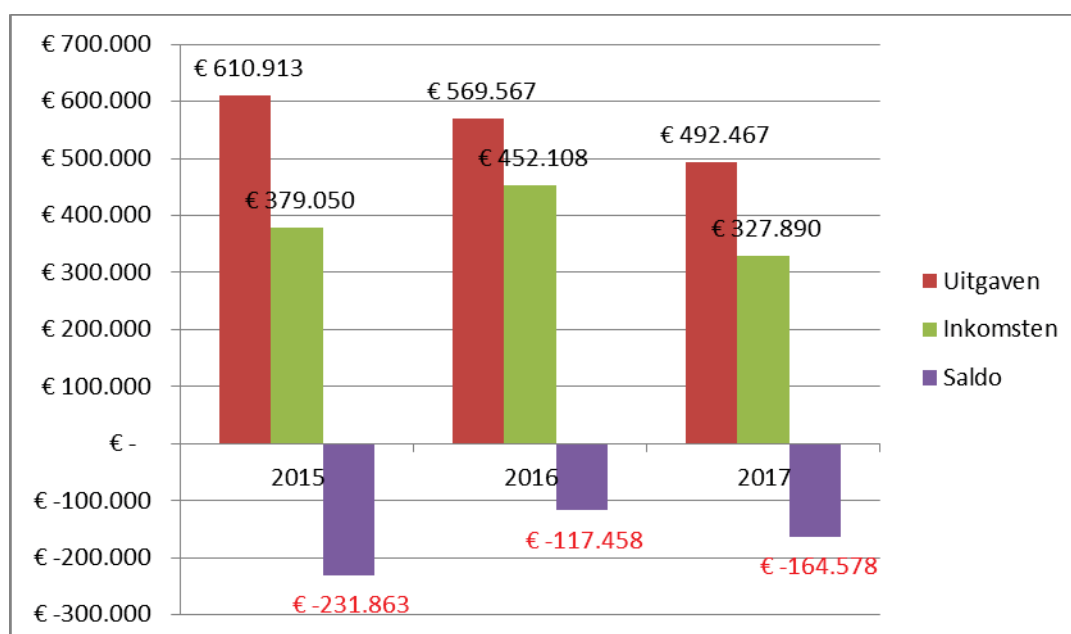
2.4 Exploitatie / financieel

In deze paragraaf zijn de financiën van het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen geanalyseerd. De analyse is uitgevoerd op basis van de werkelijke kosten en werkelijk inkomsten op basis van de jaarrekeningen 2015 tot en met 2017. Tevens worden in deze paragraaf de belangrijkste tarieven (particuliere graven en particuliere urnengraven) vergeleken met de tarieven van de gemeenten uit de regio.

2.4.1 Huidige status

Onderstaande tabel geeft het verloop van de kosten en inkomsten weer in de jaren 2015, 2016 en 2017. Uit de tabel is af te lezen dat de kosten boven de inkomsten uit stijgen, oftewel jaarlijks ontstaat er een financieel tekort.

Tabel: Werkelijke uitgaven en inkomsten 2015, 2016 en 2017

2.4.1.1 Analyse inkomsten

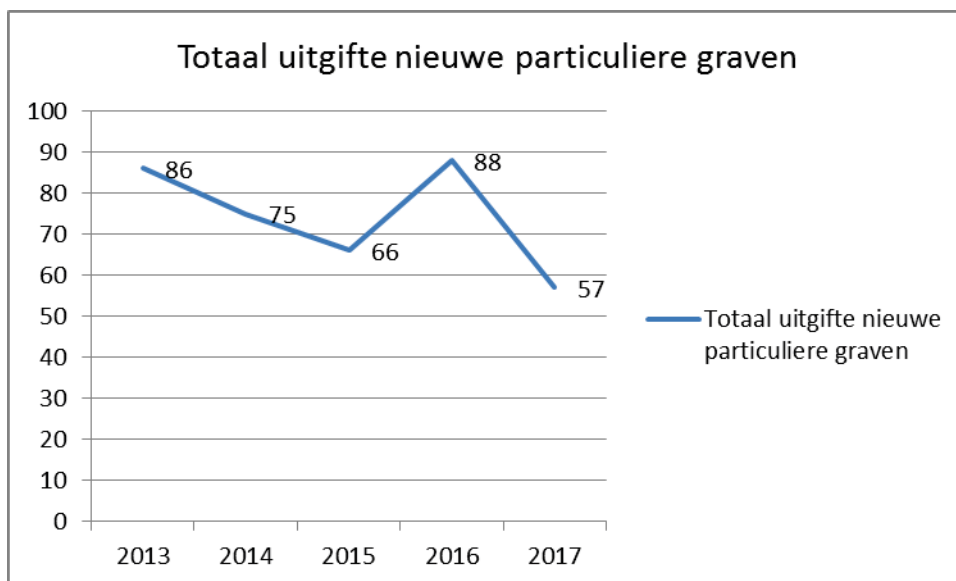
In 2016 heeft er een administratieve inhaalslag plaatsgevonden; dit is ook terug te zien in de inkomsten. De behaalde kostendekking in 2015, 2016 en 2017 is:

Kostendekking 2015: 62%

Kostendekking 2016: 79%

Kostendekking 2017: 67%

In 2018 (begroting) wordt € 462.000,- aan inkomsten verwacht. Dit bedrag lijkt gezien de inkomsten uit het verleden te hoog (In de VORAB 2018 is een melding gedaan over minder inkomsten). De ontvangen leges in de jaren 2015, 2016 en 2017 bedroegen gemiddeld € 386.000,-. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de inkomsten in 2016 een piek vertoont wegens innen van achterstallige leges. Gezien het teruglopend aantal uitgaven van nieuwe particuliere graven is een verwachte kostendekking voor 2018 van 97% niet reëel. De gemeente streeft een 100% kostendekking na. In onderstaande grafiek is af te lezen dat nieuwe uitgave van graven in 2017 ten opzichte van voorgaande jaren zijn afgenomen.

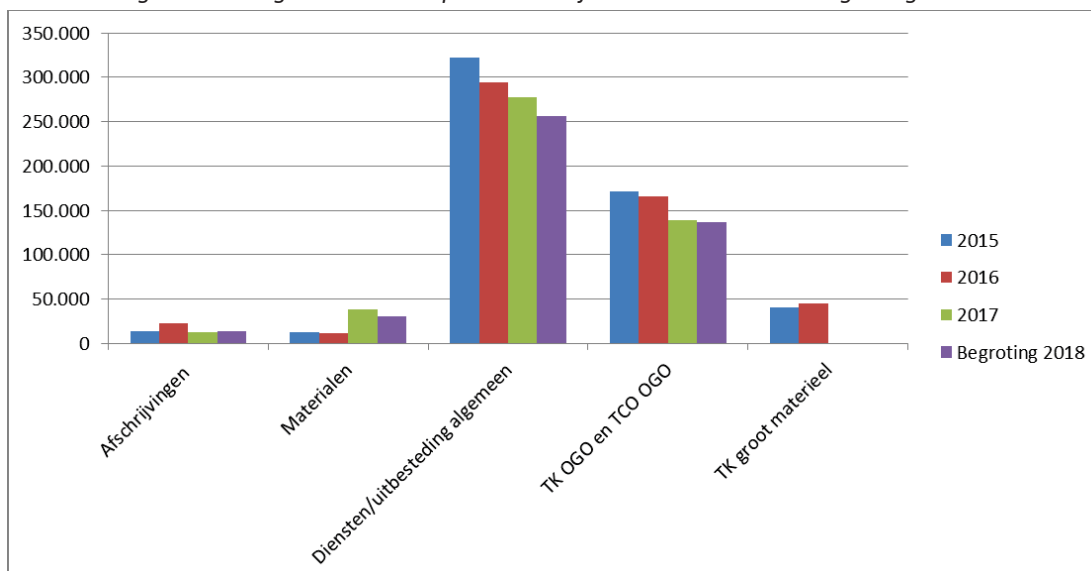
2.4.1.2 Analyse kosten

Aan de kostenkant is sinds 2015 een dalende lijn geconstateerd. In 2015 bedragen de werkelijke kosten circa € 610.000,--, in 2017 bedragen de werkelijke kosten circa € 490.000,--. Het verschil – een daling van de kosten van afgerond € 118.000,-- bestaat met name (vergelijking van de kosten 2015 en 2017):

- kostenpost 'Diensten/uitbesteding algemeen' € 44.000,--
- kostenpost 'TK OGO en TCO' € 32.000,--
- kostenpost 'TK groot materieel' € 40.000,--

In de volgende tabel staan de grootste kostenposten weergegeven; de dalende lijn is hierin terug te zien.

Tabel: Weergave van de grootste kostenposten in de jaren 2015 – 2017 en begroting 2018

In de begroting voor 2018 wordt de dalende lijn aan de kostenkant doorgezet; de begroting 2018 bedraagt totaal afgerond € 475.000,-- . De werkelijke kosten in 2017 bedragen € 492.000,-- (afgeronde bedragen).

Door de inzet van vrijwilligers kunnen de begraafplaatsen relatief goedkoop worden onderhouden; de begraafplaatsen Belfeld en Velden worden volledig onderhouden door vrijwilligers. De gemeente ondersteunt door middelen beschikbaar te stellen. Op de begraafplaats Tegelen worden ook onderhoudswerkzaamheden verricht door vrijwilligers, echter worden hier sommige werkzaamheden ook uitbesteed.

Voor de begraafplaats Venlo geldt dat onder supervisie van de gemeente de meeste werkzaamheden verricht worden door mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt. Hiervoor is een contract met een externe partij QWYL COACHING, welke tot 1 juli 2018 loopt. Vanaf 1 juli 2018 worden de werkzaamheden uitgevoerd door medewerkers van de WAA Groep (Werkvoorzieningschap Aanvullende Arbeid) en met medewerkers uit het leerwerkbedrijf bij de buitendienst van de gemeente gewerkt gaat worden. Enkele werkzaamheden zullen nog worden uitbesteed.

Onder supervisie van de gemeente onderhouden mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt (via organisatie KanDoen) de begraafplaats Blerick. Enkele werkzaamheden worden door de gemeente uitbesteed. Deze werkwijze wordt in 2018 voortgezet.

In onderstaande tabel is berekend wat de onderhoudskosten per m² bedragen en hoeveel kosten zijn uitgespaard door inzet van vrijwilligers.

De verwachting is dat het aantal vrijwilligers op begraafplaats Tegelen de komende jaren terug zal lopen, dit zal dus invloed hebben op de onderhoudskosten.

Begraafplaats	Onderhoud door:	Totale oppervlakte in m ²	Oppervlakte grafvelden in m ²
Venlo	WAA Groep	105.000	50.000
Blerick	WAA Groep	40.000	25.000
Totaal te onderhouden		145.000	75.000
Kosten in 2017 per m²		€ 1,34	€ 2,59
Tegelen	Vrijwilligers	45.000	30.000
Velden Molendijk	Vrijwilligers	35.000	15.000
Belfeld	Vrijwilligers	15.000	7.500
		95.000	52.500
Bespaard of extra kosten indien onderhoud door de WAA Groep		€ 127.103,45	€ 135.800,00

Van de tabel is af te lezen dat:

- door de WAA Groep totaal 145.000 m² wordt onderhouden;
- de kosten bedragen € 1,34 per m² op basis van de kosten jaarrekening 2017 'Diensten/uitbesteding algemeen' betreffende het deel dat het onderhoud heeft gekost ad. € 194.000,-- (het overige deel van de kostenpost Diensten/uitbesteding algemeen ad. € 84.000,-- is bestemd voor het delven en dichten van graven);
- vrijwilligers onderhouden in totaal 95.000 m²;
- indien 95.000 m² ook door de WAA Groep zou worden onderhouden tegen het tarief van € 1,34 per m² dan zou € 127.000,-- (afgerond bedrag) extra ten laste van de jaarrekening komen.

Voor het onderhoud conform kwaliteitsniveau A hanteert KYBYS € 2,15 per m². Indien dit kengetal vergeleken wordt met het tarief per m² voor de totale oppervlakte (€ 1,34), wordt het onderhoud op de gemeentelijke begraafplaatsen in Venlo en Blerick tegen een gereduceerd tarief uitgevoerd. Echter, de

meeste werkzaamheden worden verricht op de ingerichte grafvelden van de begraafplaatsen; gerekend met deze oppervlakten (alleen de in gebruik zijnde grafvelden) valt het bedrag per m² veel hoger uit, namelijk € 2,59 per m². Dit bedrag is 20% hoger dan het kengetal van KYBYS.

2.4.1.3 Regeling BBV

Vanaf 2017 is ten aanzien van de begroting een wijziging van kracht gegaan naar aanleiding van de regeling BBV – Besluit Begroting en Verantwoording. Volgens het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV moeten gemeenten de overheadkosten centraal begroten en verantwoorden. In de begroting moeten de overheadkosten – bovenop de product gerelateerde kosten – tot uitdrukking komen. Door de overhead centraal te verantwoorden binnen één programma, wordt inzicht gegeven in de concernbrede kosten overhead en daarnaast is door een éénduidige systematiek een betere vergelijking mogelijk met andere gemeenten.

De overheadkosten moet op een consistente wijze worden toegerekend. De gemeenteraad stelt de methode voor de toerekening van overhead aan producten vast. Afhankelijk van de toerekeningsmethode die de gemeente kiest kunnen de overheadkosten voor het product begraven stijgen of dalen en daarmee stijgt of daalt de kostendekkendheid (overhead wordt vastgesteld op basis van variabele kosten zoals personeelskosten).

In de gemeente Venlo is de begroting en rekening 2016 niet zodanig opgebouwd dat de overhead te herleiden is volgens de voorgeschreven definitie van de BBV. Volgens opgave van de gemeente volgt eind 2017 een actualisatie van de financiële verordening, waarin de methode van overheadtoerekening is opgenomen. Afdeling Financiën stelt voor om voor de toerekening van overhead aan (kostendekkende) leges en heffingen de methode te hanteren waarbij een vaste opslag per uur wordt toegerekend. Voor 2018 komt dit neer op een opslag van € 41,- per uur. Volgens de BBV-voorschriften dient de Raad de methode voor de berekening van deze overheadopslag vast te stellen. Het is op dit moment niet duidelijk of de Raad heeft ingestemd met het voorstel van de doorbelasting van de overheadkosten. Aangezien in de jaarrekening 2017 en de begroting 2018 geen rekening is gehouden met de overheadkosten, kunnen de overheadkosten met terugwerkende kracht ten laste van de begraafplaatsen worden gebracht. De kostendekking zal dan lager uitvallen indien er overheadkosten doorberekend worden.

2.4.1.4 Voorzieningen

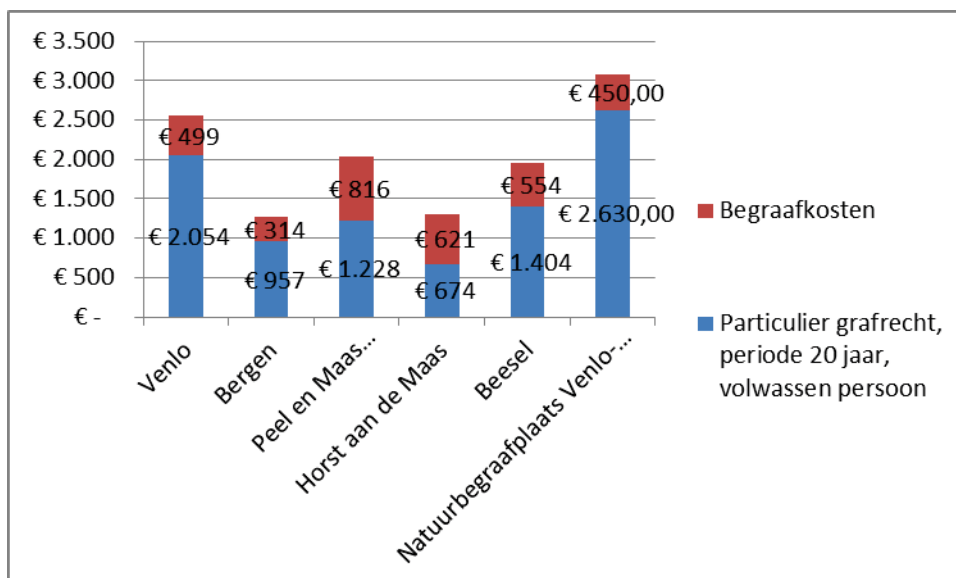
Op de jaarrekeningen 2015 – 2017 zijn bedragen opgenomen die gestort zijn in een voorziening. Deze voorziening betreft vastgoed. Er zijn geen aparte voorzieningen voor de begraafplaatsen.

2.4.1.5 Tarievenvergelijking

In onderstaande tabellen worden achtereenvolgens de tarieven die de gemeente Venlo hanteert voor de meest voorkomende lijkbezorgingen vergeleken met de tarieven die de omliggende gemeente hanteren, dit zijn:

- Particuliere grafrecht voor een volwassen persoon (ouder dan 12 jaar) inclusief begraving in een dubbeldiepe graf;
- Particulier grafrecht voor een urnengraf inclusief bijzetting;
- Particulier grafrecht voor een urnennis inclusief bijzetting.

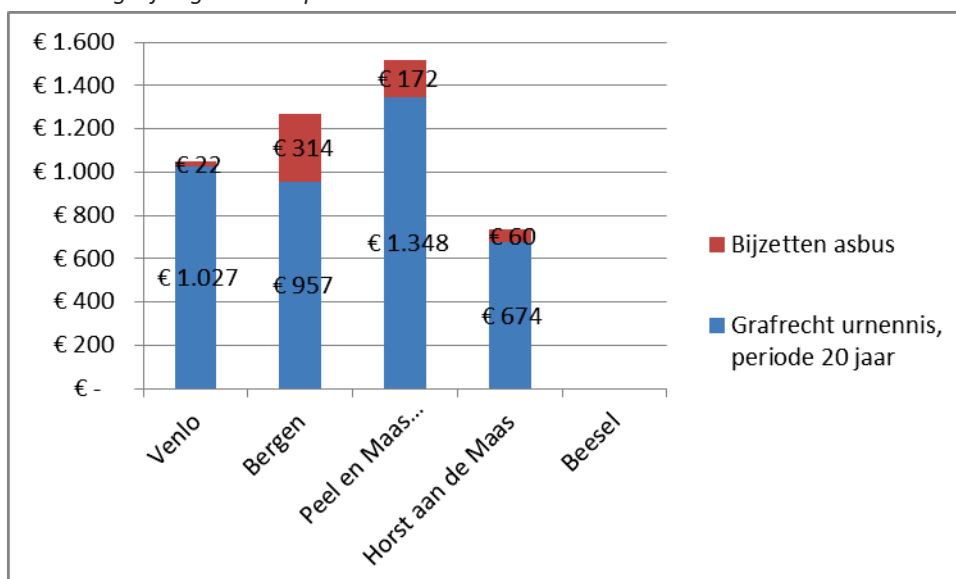
Tabel: vergelijking tarieven particulier grafrecht

Conclusie naar aanleiding van de tabel:

- Gemeente Venlo hanteert voor een graf de hoogste tarieven in de regio op een traditionele begraafplaats;
- Het tarief voor een vergelijkbaar graf op de natuurbegraafplaats is duurder dan een traditioneel graf;
- Gemeente Bergen hanteert voor een graf de laagste tarieven in de regio.

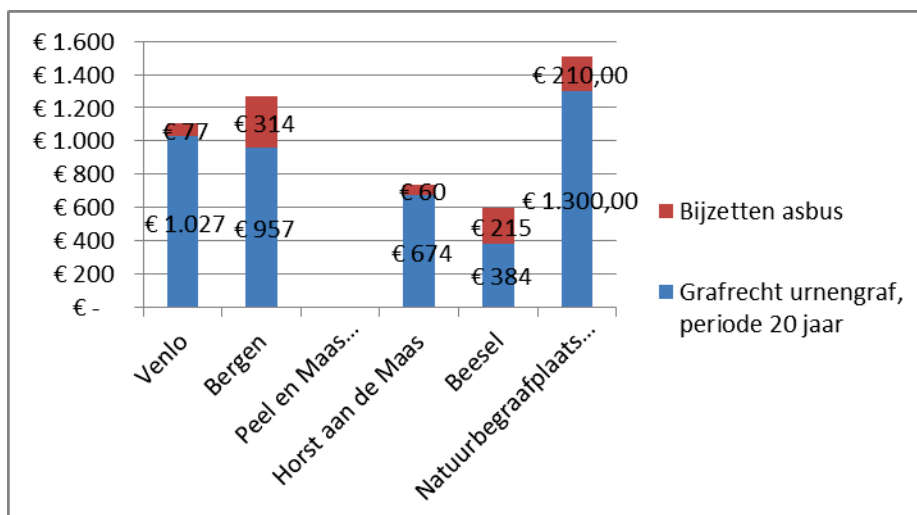
Tabel: vergelijking tarieven particuliere urnennis

Conclusie naar aanleiding van de tabel:

- Gemeente Peel en Maas hanteert voor een urnennis het hoogste tarief in de regio;
- Gemeente Horst aan de Maas hanteert voor een urnennis het laagste tarief in de regio;
- Het tarief voor een urnennis in gemeente Venlo ligt net onder het gemiddelde tarief in de regio;
- In de gemeente Venlo en op de natuurbegraafplaats worden geen urnennissen uitgegeven.

Tabel: vergelijking tarieven particulier urnengraf

Conclusie naar aanleiding de tabel:

- Een urnengraf op de natuurbegraafplaats is veruit het duurst. Een urnengraf op de natuurbegraafplaats biedt ruimte voor 2 asbussen. Een urnengraf op de gemeentelijke begraafplaatsen biedt ruimte voor 4 asbussen;
- Gemeente Bergen hanteert voor een urnengraf het hoogste totaal tarief in de regio, dit wordt veroorzaakt door de kosten voor het begraven van de asbus/urn;
- Het tarief voor het grafrecht voor een urnengraf is in de gemeente Venlo het duurst in vergelijking met de tarieven in de regio, doordat het bijzetten goedkoop is, zijn de totale kosten lager dan in Bergen;
- Gemeente Venlo hanteert voor een urnengraf het laagste tarief in de regio;
- In gemeente Peel en Maas worden geen urnengraven uitgegeven.

2.4.2 Kansen

- De kosten zijn in 2017 ten opzichte van voorgaande jaren afgenomen;
- Het tarief voor het onderhouden van de grafvelden is hoog: nieuwe afspraken maken met de WAA Groep betreffende tariefstelling of onderhoud aan een andere partij aanbesteden;
- Er is geen tarief (te betalen door nabestaanden) voor het algemeen onderhoud van de begraafplaatsen;
- Meer inkomsten genereren door de begraafplaatsen aantrekkelijker maken door bijvoorbeeld:
  - meer differentiatie in termijnen
  - opwaardering van de begraafplaatsen
  - betere communicatie (brochure)
  - toestaan grafkeuze
  - toestaan reserveren van een graf

2.4.3 Aandachtspunten

- Jaarlijks meer kosten dan inkomsten (gemiddeld € 171.000,-- negatief saldo);
- Geen overheadkosten in de jaarrekening 2017 en begroting 2018;
- Mogelijk geen goede vergelijking te maken met de kosten gemaakt in 2015 en 2016 tussen 2017 omdat in 2017 geen overheadkosten zijn opgenomen;
- Het kengetal dat KYBYS hanteert (€ 2,15 per m²) voor het onderhoud is lager dan het bedrag dat in 2017 voor het onderhoud op de grafvelden is betaald (€ 3,70 per m²);
- De tarieven particulier grafrecht die de gemeente Venlo hanteert zijn – in vergelijking met de regio – hoog;

- De uitgifte van nieuwe graven (grafrechten) waren in 2017 laag, hetgeen een lagere kostendekking heeft veroorzaakt.

2.5 Organisatie proces begraven: administratie, onderhoud

Het proces dat in werking gaat voor een begrafenis op de gemeentelijke begraafplaatsen staat hieronder weergegeven.

Uitvaartondernemer

- Aangifte van overlijden;
- Invullen en digitaal aanleveren formulier t.b.v. begrafenis;
- Telefonisch contact met de beheerder bepalen datum/tijd van de begrafenis.

Beheerder van de begraafplaats

- 24/7 telefonisch bereikbaar
- Bepalen datum/tijd van de begrafenis;
- Terugkoppeling met de administratie;
- Geeft opdracht voor het delven en dichten;
- Verzorgd de communicatie met de nabestaanden op de begraafplaats.

Administratie

- Verwerken van de gegevens;
- Maken en versturen factuur;
- Bijwerken administratie van de verleningen en afstandsverklaringen.

Opmerkingen:

- Korte lijnen maken dat het proces overzichtelijk is en foutloos verloopt.
- Er zijn onvoldoende controlemomenten en/of checklist van het proces.
- Er is geen terugkoppeling van de opdracht om een graf te delven.
- De uitgifte van graven en het voeren van de administratie ligt volledig bij één medewerker van de gemeente; dat dit bij slechts één persoon is ondergebracht maakt het erg kwetsbaar.
- De beheerder van de begraafplaatsen wordt belast doordat hij 24/7 telefonisch beschikbaar is.

Standaard zijn drie medewerkers in het proces betrokken: de beheerder, medewerker voor de administratie en een buitenmedewerker. Voor de administratie is nog een medewerkers betrokken als back-up. De aangifte van overlijden wordt gedaan bij afdeling Burgerzaken en de beheerder van de begraafplaatsen. De begraafplaatsadministratie ligt bij afdeling Team Buitendienst en Beheer Sportexploitatie. De uitvaartondernemers die regelmatig op de begraafplaats komen, kennen de weg en weten bij wie ze moeten zijn. Een risico vormen de uitvaartondernemers die niet eerder op de begraafplaats zijn geweest.

3 Trends en ontwikkelingen

3.1.1 Inleiding

Op het gebied van begraven en cremeren zijn er de laatste jaren wat ontwikkelingen gaande. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de trends en ontwikkelingen op landelijk gebied. Daarna wordt een vertaalslag gemaakt naar de begraafplaatsen in Venlo. Vervolgens worden er opties gegeven om de begraafplaatsen toekomstbestendig te maken. Echter, deze opties zijn niet altijd geschikt voor alle begraafplaatsen. Het zijn alleen mogelijkheden die genoemd worden om mee te gaan in de landelijke trends en ontwikkelingen.

3.1.2 Cremeren

In de afgelopen dertig jaar is het aantal crematies sterk gestegen. Het gemiddeld landelijk crematiecijfer is in 2017 gestegen naar 64,7%. Mogelijk ligt het crematiecijfer in de gemeente Venlo veel hoger, vanwege de vele crematies die door bewoners in het grensgebied (Duitsers) worden uitgevoerd. Hoewel de extra crematies in de regio een vertekend beeld vertonen van het crematiecijfer van alleen inwoners van de gemeente Venlo, kan geconcludeerd worden dat sec 'cremeren' eigenlijk niet meer onder 'trends en ontwikkelingen' valt. Echter, er bestaat nog een steeds een behoefte om asbussen een plek te geven op de begraafplaats zodat dierbaren de overledene kan bezoeken. De diversiteit van het aanbod en de kwaliteit van de asbestemmingen zijn daarbij belangrijke factoren om gebruik te maken van de faciliteiten op de begraafplaats. Omdat voor nabestaanden niet bekend is hoe lang de belangstelling bestaat om de asbestemming te bezoeken en om de kosten te kunnen overzien, wordt vaak de voorkeur gegeven aan kort durende termijnen van de asbestemmingen. Dit sluit ook aan bij de reden van cremeren: cremeren is goedkoper dan begraven en overledenen willen nabestaanden niet 'opzadelen' met de zorg voor een graf.

Situatie begraafplaatsen Venlo:

Op alle gemeentelijke begraafplaatsen worden urnengraven uitgegeven en bestaat de mogelijkheid om een urn bij het (grond)graf te begraven. In 2017 zijn totaal 46 asbestemmingen verzorgd en hebben totaal 167 begravingen plaatsgevonden. Gemeente Venlo geeft jaarlijks circa 1.220 verloven voor begraven en crematies uit. Circa 14% (13,8%) van het totaal aantal verloven betreffen begravingen op de gemeentelijke begraafplaatsen. Dat zou betekenen dat circa 86% van uitgegeven verloven crematies betreffen; dit komt neer op circa 1.050 crematies (86% van 1.220). Slechts een heel klein deel daarvan komt als bestemming op de begraafplaats terug.

Geconcludeerd kan worden dat de meeste asbussen worden meegenomen naar huis. Dit geldt met name voor Duitse nabestaanden die om deze reden gebruik maken van Nederlandse crematoria. Overigens is de Duitse wetgeving op dit gebied gewijzigd (de crematie as mag na een crematie in Duitsland ook mee naar huis worden genomen) en zal er naar alle waarschijnlijkheid op termijn minder gebruik worden gemaakt van Nederlandse crematoria in de grensgebieden. Nader onderzoek kan uitwijzen wat het percentage crematiebezoekers zijn uit Duitsland, zodat een zuivere berekening kan worden gemaakt van het 'Venlose' crematiecijfer.

Mogelijkheden ter verbetering:

- Meer diversiteit in asbestemmingen, zoals:
  - Gedenkbos/boom voor urnen. Met name begraafplaats Blerick beschikt over mogelijkheden om een gedenkbos aan te leggen;

- Urnenmuur, diverse mogelijkheden;
  - Strooivelden, inrichten met gedenkmonument met naamplaatjes van de overledenen;
  - Urnenvijver voor drijvende urnen;
  - Aanleg van sierurnen/beeldentuin;
  - Aandacht voor biologisch afbreekbare urnen en urnengraven, bijvoorbeeld een “organisch ei” (ei groeit uit tot boom, boom wordt gevoed door as overledene).
- Ligging van de asbestemmingen op de begraafplaats. Een snel/eenvoudig bereikbare locatie op de begraafplaats met inrichting (zoals zitbanken om even te gedenken) is een factor om een asbestemming op de begraafplaats te nemen.
  - Kortere termijnen van uitgifte en verlengen van het grafrecht. Veelal wordt voor een asbestemming een periode van 20 jaar als erg lang ervaren. Door een grafrecht termijn van (bijvoorbeeld) 5 jaar aan te bieden, is de periode voor nabestaanden ‘te overzien’ en blijven de kosten relatief laag.
  - Nader onderzoek naar de marktpotentie van het aantal as bestemmingen.

3.1.3 **Natuurbegraven**

Steeds vaker wordt er gesproken en geschreven over natuurbegraafplaatsen. Begraven worden in de natuur, op de hei of in het bos, waarbij de verbinding met de natuur en ecologische aspecten belangrijke motieven zijn om begraven te worden in de natuur. Een natuurbegraafplaats wordt gekenmerkt door natuurlijke materialen en er worden op de meeste natuurbegraafplaatsen geen graven geruimd; geen rijen met grafzerken en aangeharkte paden ertussen. De graven op natuurbegraafplaatsen zijn vaak eeuwigdurend. Nabestaanden hebben dan geen kosten van verlengingen en onderhoud. Uit dit onderzoek blijkt dat de motieven van mensen die kiezen voor natuurbegraven sterk overlappen met de motieven van de mensen die kiezen voor cremieren: geen zorg voor nabestaanden en nabestaanden niet opzadelen met kosten voor (verlenging van) grafrechten. Naar verwachting zal natuurbegraven vooral ten koste gaan van het marktaandeel van cremieren en slechts in beperkte mate van het marktaandeel van traditioneel begraven.

Momenteel telt Nederland 14 natuurbegraafplaatsen. Jaarlijks worden totaal circa 600 overledenen op één van de natuurbegraafplaatsen begraven. Dit is een aanzienlijke stijging sinds 2011 toen nog maar circa 10 overledenen op een natuurbegraafplaats werden begraven. Het marktaandeel van de natuurbegraafplaatsen is nog steeds klein: circa 0,4% van het totaal.

Situatie gemeente Venlo

Binnen de gemeentelijke grenzen ligt natuurbegraafplaats Venlo-Maasbree. Dit is een belangrijke ‘concurrent’ van de traditionele gemeentelijke begraafplaatsen. Op de website van de natuurbegraafplaats wordt al direct de link met de traditionele begraafplaats gelegd, zie onderstaand citaat van de website:

“Men kiest voor Natuurbegraafplaats Venlo-Maasbree meestal vanwege de prachtige plek te midden van het natuurschoon. Maar ook financiële aspecten kunnen een rol spelen. Begraven in de natuur is goedkoper dan begraven op een traditionele begraafplaats en in enkele gevallen goedkoper dan cremieren.” Op de website volgt een toelichting dat op een natuurgraf geen (dure) grafsteen wordt geplaatst.

Natuurbegraafplaats Venlo-Maasbree biedt evenals de gemeente Venlo ook graven uit met een termijn van 20 jaar. Op de natuurbegraafplaats is er nog keuze tussen een familiegraf, een bosgraf of een

natuurgraf. Tevens kan op de natuurbegraafplaats gekozen worden voor langere termijnen waaronder onbepaalde tijd.

Mogelijkheden ter verbetering:

- Aanbieden graven met langere termijnen, waaronder grafrechten voor onbepaalde tijd;
- Profileren 'natuurlijk gelegen graven'. Met name de begraafplaats Blerick voldoet aan de eis om natuurlijk gelegen graven uit te geven; de begraafplaats ligt in het bos en biedt daarmee kansen om als tegenwicht te dienen voor de nabij gelegen natuurbegraafplaats. Daarnaast is op begraafplaats voldoende capaciteit om graven voor langere tijd en/of onbepaalde tijd uit te geven.

3.1.4 Begraven volgens andere culturen

Steeds vaker kiezen moslims ervoor om in hun woonplaats te worden begraven in plaats van in hun geboorteland, omdat hun kinderen hier zijn opgegroeid en zich hier definitief vestigen. Door zich hier te laten begraven maken de ouders het voor hun kinderen mogelijk regelmatig het graf te bezoeken. In de praktijk blijkt dat de behoefte toeneemt naarmate er meer voorzieningen beschikbaar zijn. Daarnaast zijn er ook andere factoren van invloed. De islamitische geloofsgemeenschap stelt specifieke eisen aan de inrichting van een begraafplaats. Met deze eisen en wensen dienen rekening gehouden worden bij de inrichting van een islamitisch gedeelte. Daarnaast is het voor moslims een grote wens om voor onbepaalde tijd begraven te kunnen worden.

Situatie begraafplaatsen Venlo

Op de begraafplaats 'Blericks Bergen' zijn specifieke mogelijkheden tot het begraven volgens de islamitische cultuur. Tevens kan men gebruik maken van een wasruimte ter voorbereiding aan de begraafplaats.

3.1.5 Maatschappelijke trend: ontzorgen

Steeds meer wordt de roep tot 'ontzorgen' waargenomen. Tegenwoordig wil men na overlijden de nabestaanden niet achterlaten met de zorg voor een graf. Redenen kunnen zijn dat ouders/kinderen niet meer vanzelfsprekend in dezelfde woonplaats wonen en de toename van individualisme en verzuiling. Daar komt bij dat er tegenwoordig meer alleenstaanden zijn die geen nabestaanden hebben om een graf te onderhouden. Ook slechte financiële situaties wegen mee in het besluit om gecremeerd te worden en nabestaanden zo te ontzorgen door geen financiële verplichtingen na te laten (toekomstverwachting van uitvaartondernemers). Dit kan leiden tot toename van crematies tenzij alternatieven door de gemeente worden aangeboden.

Situatie begraafplaatsen Venlo

"Standaard" aanbod van producten en dienstverlening

Mogelijkheden ter verbetering:

Door in samenwerking met uitvaartondernemers een gezamenlijk dienstenpakket aan te bieden, kunnen nabestaanden in grotere mate ontzorgd worden. Hierbij past differentiatie van diensten en faciliteiten op basis van behoeften uit de maatschappij.

3.1.6 Maatschappelijke trend: meer vrijheid/geen strakke regels

Meer vrijheid in grafbedekking (en grafkeuze)

Er bestaat geen taboe meer rond uitvaarten. Tegenwoordig maken mensen bij leven al een keuze van lijkbezorging (begraven of cremen), een draaiboek voor het afscheid, de keuze van een gedenksteen en de locatie van het graf. Er is er meer behoefte aan gepersonaliseerde invulling van uitvaarten hetgeen terug is te zien in de diversiteit van grafmonumenten. De begraafplaats wordt zo een afspiegeling van de individu in plaats van na de dood toegekend worden aan de 'massa': de standaard grafbedekkingen.

In het verlengde daarvan is eigen grafkeuze een factor bij de voorbereiding van het afscheid. Dus niet alleen wanneer het afscheid nadert, worden voorbereidingen getroffen. Het toestaan om een graf te reserveren is een mogelijk effect als een men zelf de locatie van het graf kan bepalen (grafkeuze). Op natuurbegraafplaatsen is het de gewoonte dat mensen zelf de locatie bepalen en dan ook direct het grafrecht afsluiten.

Situatie begraafplaatsen Venlo

De regelgeving met betrekking tot de grafbedekking in de gemeente Venlo is begrensd; de nabestaanden hebben de vrije keuze voor vorm en soort van de grafbedekking, mits er wordt voldaan aan de binnen de gestelde afmetingen en gebruik wordt gemaakt van duurzame materialen. Daarnaast is een eigen grafkeuze en/of reserveren van graven niet toegestaan.

Mogelijkheden ter verbetering:

- Toestaan meer ruimte voor individualiteit van grafmonumenten. Als tegenwicht van de natuurbegraafplaats waar niets op het graf geplaatst mag worden;
- Toestaan eigen grafkeuze. Een graf kan zelf worden uitgezocht (plattegrond verstrekken) of tegen betaling van een tarief kan een medewerker van de gemeente meelopen;
- Toestaan reserveren van graven. Het grafrecht gaat direct in. Voor familieleden kan het een groot voordeel zijn om bij elkaar in de buurt begraven te worden. Voor de gemeente is het voordelig om direct inkomsten te genereren.

3.1.7 Kindergraven

Vroeger waren kindergraven veelal gesitueerd op een afgelegen hoekje van een begraafplaats met bescheiden monumentjes. Tegenwoordig zijn het de meest uitbundige graven. Kinderen werden vroeger vaak samen in een algemeen grafje begraven. Tegenwoordig vindt begraving van kinderen vrijwel geheel plaats in particuliere graven, omdat ouders een eigen plek willen hebben. Landelijk gezien worden algemene kindergraven, in verband met de ruimingscyclus van 10 jaar, bijna niet meer uitgegeven.

Situatie begraafplaatsen Venlo

Op de gemeentelijke begraafplaatsen zijn aparte kinderveldjes aangelegd. In het verleden zijn wel algemene kindergraven uitgegeven, maar deze zijn nooit geruimd.

Mogelijkheden ter verbetering:

Afhankelijk van de beschikbare ruimte zou een foetusveld (ook wel vlinderveld of sterretjesveld genoemd) tot de mogelijkheden moeten behoren. Volgens de

uitvaartondernemers en –vereniging is hier concrete vraag naar. Op een foetusveld worden kindjes begraven die worden geboren voor de 24e week van de zwangerschap en daarmee niet levensvatbaar zijn. Een foetusveld is eenvoudig van inrichting en heeft uitsluitend anonieme plekken (dus geen grafsteen, geen naamsvermelding, grafkenmerken of grafrechten) eventueel gecombineerd met de mogelijkheid tot het ophangen van een vlinder (zie foto) of ster en een algemeen gedenkteken. Begraven op een foetusveld kan bijvoorbeeld tegen een (eenmalig) gereduceerd tarief.

3.1.8 Bovengronds begraven

Vanwege de vaak (te) harde bodem of gewoon omdat het onderdeel is van de cultuur, is bovengronds begraven in veel Zuid-Europese landen als Italië, Spanje en Portugal, in Nieuw-Zeeland en ook in Zuid-Amerika de gewoonste zaak van de wereld. In Nederland is deze manier van begraven nog niet zo ingeburgerd. Maar het is wel mogelijk en wordt ook steeds vaker toegepast. De reden hiervoor is niet

zozeer de harde bodem maar eerder de hoge grondwaterstand die begraafplaatsen parten speelt.

In Nederland is sprake van een toenemende belangstelling voor bovengronds begraven. Met deze begraafvorm blijft de overledene gevoelsmatig dichtbij. Bovengronds begraven kan bijvoorbeeld in een galerijmuur met nissen, die door wanden van elkaar zijn gescheiden. In elke nis is plaats voor één overledene.

Leveranciers van (systemen voor) bovengrondse graven proberen de markt voor bovengronds begraven te ontwikkelen. De focus ligt hierbij sterk op de technische en functionele aspecten; de doelgroep wordt gevormd door organisaties die een begraafplaats exploiteren.

Hoe groot de autonome vraag van nabestaanden voor deze vorm van begraven is, is niet bekend. Het gebruik van gerealiseerde bovengrondse graven is sterk wisselend.

Situatie begraafplaatsen Venlo

Op de begraafplaatsen wordt bovengronds begraven niet aangeboden. De gesignaleerde trend biedt onvoldoende aanleiding om bovengrondse graven in Venlo te realiseren mede gelet op de hoge investeringskosten.

3.1.9 Begraven op eigen terrein

De laatste jaren blijkt een toenemende belangstelling waarneembaar voor het begraven van dierbaren op eigen terrein. Het is wettelijk toegestaan op eigen terrein te begraven. De gemeente dient hier toestemming voor te verlenen. Bij het begraven op eigen terrein wijst de gemeenteraad op verzoek van een burger een gedeelte van diens grond aan als bijzondere begraafplaats. Daarbij spelen overwegingen van ruimtelijke ordening en welzijn een rol van betekenis. Een gemeente kan hieraan nadere voorwaarden stellen. In dit verband wordt alvast gewezen op de langdurige en aanzienlijke ruimtelijke gevolgen van het begraven op eigen terrein en de langdurige plicht tot handhaving van de ongestoorde grafcrust.

Situatie begraafplaats Venlo

Er is geen beleid ontwikkeld voor begraven op eigen terrein.

Mogelijkheden ter verbetering:

Om precedenten of/of ad hoc beleid te voorkomen, beleid opstellen. Zie bijlage B.

3.1.10 Gebruik en nevengebruik van de begraafplaats

Er is een trend waarneembaar waarbij begraafplaatsen zich steeds vaker ontwikkelen tot multifunctionele rouwparken c.q. gedenkparken waarin een diversiteit aan begraaffuncties is geïntegreerd, waardoor respectvol, waardig en stijlvol afscheid kan worden genomen van nabestaanden met meer aandacht voor individuele rouwverwerking. De kwaliteit en het niveau van dienstverlening spelen daarbij een grote rol. De functie van gedenken is nauw verbonden met de functies begraven en asbezorging.

Naast het traditionele begraven, cremieren en herdenken zijn ook functies als bezinning, natuur en cultuurhistorie van belang op een begraafplaats. Het is daarom belangrijk een evenwicht te vinden tussen “oude” (traditionele) en “nieuwe” (moderne) functies op de begraafplaats met een eigentijdse dienstverlening. Met name het groen op de begraafplaats kan een zeer bepalend onderdeel zijn van de begraafplaats. Een passende aankleding van de beplanting geeft rust en intimiteit en doet recht aan de sfeer van de begraafplaats in welke functie dan ook. Belangrijk hierbij is geschikte beplanting welke het best tot zijn recht komt op de begraafplaats. Ook zorgvuldig onderhoud voor het behoud van de vitaliteit van de beplanting speelt hierbij een belangrijke rol.

Naast het groen spelen ook de grafzerken- of monumenten en de (wandel)paden een belangrijke rol die de structuur en de sfeer van de begraafplaats bepalen. Harmonie tussen het groen en de infrastructuur is de sleutel waardoor de begraafplaats naast een laatste rustplaats en herdenkingsplaats ook een bezinnings- en natuurfunctie kan vervullen.

Situatie begraafplaatsen Venlo:

De begraafplaats Blerick heeft een groen karakter en heeft in meer of mindere mate een parkachtige uitstraling zonder dat de structuur en overzicht op de begraafplaatsen worden aangetast. Op de begraafplaatsen bestaan geen nevenfunctionaliteiten.

Mogelijkheden ter verbetering:

De begraafplaats Blerick is geschikt voor het inrichten van een gedenkplek vanwege de natuurlijke elementen gelegen op of nabij de begraafplaats. Door het plaatsen van mooie en duurzame banken op specifieke plekken op de begraafplaats (bij monumentale boom, uitzichtpunt e.d.) kan worden voldaan aan een mogelijke behoefte en komen deze speciale plaatsen meer in het zicht.

Er mag meer ruchtbaarheid (pr) aan de monumentale graven op begraafplaatsen komen. Denk hierbij aan informatieborden over graven waar en welke notabelen etc. liggen begraven.

4 Kernpunten toekomstig beleid

Het doel van het toekomstig beleid is geformuleerd in onderstaande vragen:

- Is het wenselijk alle begraafplaatsen open te houden?
- Op welk kwaliteitsniveau dienen de begraafplaatsen onderhouden te worden?
- Is de inzet van vrijwilligers wenselijk en mogelijk?
- In hoeverre is kostendekkend begraven op de begraafplaats mogelijk?

De centrale vragen bevatten de kern van de scenario's van het toekomstig beleid.

Op basis van de analyse van het huidige beheer (hoofdstuk 2) en de huidige trends en ontwikkelingen op het gebied van lijkbezorging (hoofdstuk 3), zijn kernpunten geformuleerd die antwoord geven op bovenstaande vragen en verwerkt worden in het toekomstig beleid.

Kernpunten ter verwerking in de toekomstvisie:

1. Opstellen beleidsplan waarin onder ander het beleid ten aanzien van begraven op eigen terrein en het protocol van begraven van gemeentewege zijn vastgelegd.
2. Comprimeren van alle gemeentelijke begraafplaatsen door ruimen van graven (begraven binnen de contouren van de huidige grafvelden). Het jaarlijks aantal graven en as bestemmingen waarvan afstand wordt gedaan, overstijgt het aantal nieuwe uitgiften. Op de middellange termijn kunnen grafvelden van de begraafplaatsen afgestoten worden (ongebruikte grafvelden behoeven minder intensief onderhouden te worden). Plan maken op welke grafvelden nieuwe graven en as bestemmingen worden uitgegeven en welke grafvelden in de toekomst afgestoten worden.
3. Grip krijgen op de financiën door achterhalen overheadkosten. Hoe hoog zijn/worden de overheadkosten die ten laste komen van de begraafplaatsen.
4. Inzet van vrijwilligers op de begraafplaatsen te stimuleren. In 2017 is circa € 127.000,-- uitgespaard door de inzet van vrijwilligers.
5. Borgen proces 'begraven'. In het huidige proces zijn te weinig medewerkers betrokken, hetgeen het proces kwetsbaar maakt bij (plotselinge) afwezigheid van één van de medewerkers.
6. Meer gebruik maken van huidig beschikbare middelen, zoals aanschaf/gebruik van een webagenda.
7. Differentiatie van producten en diensten. Aantrekkelijk maken van de begraafplaatsen. Meer eigen inbreng: bij grafbedekking, verruimen tijden begravingen en bezorgen as, eigen grafkeuze, toestaan reserveren.
8. Uitbreiden en opwaarderen aanbod van as voorzieningen. Op de begraafplaats in Venlo is geen urnenmuur. Huidig aanbod van as voorzieningen is beperkt in vergelijking met wat de markt te bieden heeft.
9. Profileren van begraafplaats Blerick. Concurrentie met natuurbegraafplaats Venlo-Maasbree. Uitgeven brochure.
10. Vaststellen kwaliteit onderhoudsniveau van de begraafplaatsen:
  - a. Óf kwaliteitsniveau A hanteren, maar dan de begraafplaatsen opwaarderen
  - b. Óf vaststellen kwaliteit onderhoudsniveau B
  - c. Kwaliteitsniveau borgen in beheerplan

De richting van het te volgen beleid worden in de toekomstmogelijkheden (hoofdstuk 5) voorgesteld.

5 Toekomstmogelijkheden

De motie van 1 november 2017 “Motie toekomstvisie begraafplaatsen” is door de Raad unaniem aangenomen. De motie luidt:

1. De gemeente is veel geld kwijt aan het onderhoud van de begraafplaatsen.
2. Er is in toenemende mate voor crematie gekozen waardoor steeds meer ruimte op de begraafplaatsen leeg blijven.
3. Door deze over te dragen aan professionals, bedrijven die van het beheren van begraafplaatsen hun vak hebben gemaakt er toe kan leiden dat de gemeentelijke begraafplaatsen zonder verlies kunnen draaien.
4. Vrijwilligers al jarenlang het onderhoud voor een belangrijk deel op zich hebben genomen.

Bovengenoemde punten uit de motie zijn vertaald in de volgende toekomstmogelijkheden ten aanzien van het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen:

Mogelijkheid 1: Comprimeren en afstoten begraafoppervlakten en inzet vrijwilligers vergroten.

Mogelijkheid 2: Privatiseren van de gemeentelijke begraafplaatsen.

Mogelijkheid 3: Centraliseren van begravingen op één bestaande begraafplaats.

5.1 Mogelijkheid 1: Comprimeren en afstoten begraafoppervlakten en inzet vrijwilligers vergroten

---

Uit de analyse van de exploitatie blijkt dat:

- De inzet van vrijwilligers een positieve bijdrage hebben geleverd aan financiële gesteldheid van het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen;
- De huidige begraafplaatsen zijn te groot ten aanzien van de begraafbehoefte en de afmetingen van de huidige begraafplaatsen zijn te groot om geheel door vrijwilligers te laten onderhouden.

Een combinatie van beide maatregelen zal mogelijk het gewenste resultaat behalen; namelijk beheren van de *benodigde* begraafcapaciteit en verlagen van de kosten.

5.1.1 Kansen

- De huidige betrokkenheid en inzet van vrijwilligers in de gemeente Venlo is bijzonder. Inzet van vrijwilligers ten behoeve van gemeentelijke begraafplaatsen is over het algemeen elders nihil;
- Verlagen van de onderhoudskosten door inzet van vrijwilligers;
- Op de niet-benodigde delen van op de begraafplaatsen worden geen graven uitgegeven, deze delen kunnen afgestoten/verkocht worden en een nieuwe bestemming krijgen;
- Niet-benodigde delen op de begraafplaatsen worden niet onderhouden of op een laag niveau onderhouden;
- De te onderhouden grafvelden zijn ‘te overzien’ doordat de totale oppervlakte van de begraafplaats is afgenomen;
- De gebruikte grafvelden worden beter benut door regelmatig tussenliggende vrijgekomen graven te ruimen;
- Verbetering van de sfeer op de begraafplaatsen doordat de bezette graven bij elkaar liggen;
- Meer mogelijkheden/kansen door nabestaanden zelf een keuze te laten maken tussen vrijgekomen tussenliggende graven op de grafvelden;
- Inzet van vrijwilligers betekent meer betrokkenheid bij de begraafplaatsen – wellicht vertaalt zich dit ook in meer uitgaven van graven of as bestemmingen;

- De ligging van begraafplaats Venlo is zodanig gunstig dat overbodige oppervlakten in tegenstelling tot de overige begraafplaatsen wel een economische waarde vertegenwoordigd;
- Er bestaan goede mogelijkheden voor het comprimeren van grafvelden. Het gemiddelde bruto grafoppervlak (BGO) van de gemeentelijke begraafplaatsen is 16,8 m²; dit is erg hoog. Bij een bruto grafoppervlak van 6 à 8 m² (gebruikmakend van een praktische grafveldindeling) kan vaak een goede balans gerealiseerd worden in beheer-/onderhoudskosten en de te ontvangen opbrengsten.

5.1.2 Aandachtspunten

- Gemeente blijft eindverantwoordelijk voor het onderhoud/voor de begraafplaatsen;
- Inzet van vrijwilligers op alle begraafplaatsen is naar alle waarschijnlijkheid niet mogelijk. Praktijk wijst uit dat de ligging van begraafplaatsen (in een woonkern) een belangrijke factor voor vrijwilligers is om onderhoud uit te voeren;
- De huidige vrijwilligers zijn op leeftijd, geen garantie op voortgang van de werkzaamheden in de toekomst;
- Gemeente moet de begraafplaatsen blijven 'promoten' om de vrijwilligers enthousiast te houden of te maken zodat vrijwilligers zich inzetten voor de begraafplaatsen;
- De huidige grondwaarde van de meeste begraafplaatsen is laag (met uitzondering van de begraafplaats/grond in Venlo). Afstoten of verkopen van oppervlakte levert naar verwachting weinig financieel voordeel op;
- De huidige begraafplaatsen zijn zeer ruim aangelegd, dit levert een hoog bruto grafoppervlak (BGO) op. Om de begraafplaats te comprimeren moet een plan worden gemaakt, zodat het BGO naar de geadviseerde 8 m² behaald wordt.

5.2 Mogelijkheid 2: Privatiseren van de gemeentelijke begraafplaatsen

---

Een mogelijkheid is om het beheer van alle gemeentelijke begraafplaatsen onder te brengen bij een externe partij. De externe of private partij is geheel verantwoordelijk wordt voor de financiering en/of de exploitatie van de begraafplaats. Kenmerk van privatisering is dat de externe partij volledig (financieel, juridisch en organisatorisch) is losgekoppeld van de gemeente. De nieuwe organisatie is een concurrerende marktpartij die voor het voortbestaan afhankelijk is van de eigen prestaties.

5.2.1 Kansen

- Een private partij is slagvaardig, efficiënt en effectief;
- Gemeentelijke begraafplaats drukt niet meer op begroting;
- Bij de overdracht kunnen voorwaarden worden bedongen zoals hoogte tarieven, gelegenheid bieden tot begraven van inwoners van de gemeente Venlo en behoud van werk voor de betrokken medewerkers.

5.2.2 Aandachtspunten

- Exploitatie van een begraafplaats is niet winstgevend, hooguit kostendekkend. Daarom leent een begraafplaats zich in het algemeen niet voor risicodragende privatisering. Het vinden van een partij is (bijna) onmogelijk;
- De gemeente blijft te allen tijde verantwoordelijk voor het begraven conform de Wet op de Lijkbezorging;
- De kerntaak 'begraven' wordt door de gemeente volledig uitgevoerd door een externe partij;
- Gemeentelijke begraafplaats wordt een bijzondere begraafplaats;
- Gemeentebestuur heeft doorgaans nog slechts minimale invloed op het beheer;
- Continuïteit van de voorzieningen en algemeen belang zijn minder gewaarborgd;

- De begraafplaatsadministratie moet actueel zijn ten behoeve van de waardebepaling van de overdracht;
- Organisatorische verschuiving: betrokken medewerkers onderbrengen in de nieuwe organisatie of regeling andere werk;
- Het succes (van de overdracht) valt of staat met een zorgvuldige voorbereiding en communicatie;
- Geen financieel voordeel met betrekking tot de prijsvorming voor de grond op de gemeentelijke begraafplaats. Uitgangspunt is dat de grond om niet wordt overgedragen: er rust de bestemming 'begraafplaats' op met lopende grafrechten en dit vertegenwoordigt binnen een redelijke termijn geen waarde (vrijgesteld van heffing onroerend zaakbelasting).
- Een deel van de ontvangen inkomsten zijn niet gebruikt (er worden grafrechten voor een periode van 20 jaar uitgegeven waarvan een deel is bestemd voor onderhoud en eventueel een deel voor het ruimen van een het graf). De marktpartij zou dan recht hebben op de niet-verbruikte kosten van de ontvangen leges. Dit bedrag kan behoorlijk oplopen.

5.3 Mogelijkheid 3: Centraliseren van begravingen op één bestaande begraafplaats

---

Momenteel is in iedere woonkern een begraafplaats. Het beheren van de begraafplaatsen wordt hierdoor bemoeilijkt en wordt niet altijd efficiënt uitgevoerd.

5.3.1 Kansen

- Efficiënt gebruik van begraafcapaciteit en materieel;
- Geen tijdsverlies wegens vervoer van materieel naar de verschillende begraafplaatsen;
- Kwaliteitsniveau A kan behaald worden, doordat alle werkzaamheden zich centreren op één begraafplaats;
- Overige (gesloten) begraafplaatsen kunnen op een lager kwaliteitsniveau worden onderhouden;
- De gemeentelijke begraafplaats Venlo is voldoende groot om te voorzien in de berekende begraafbehoefte van alle begraafplaatsen (de meeste begravingen vinden plaats op de begraafplaats in Venlo);
- De gemeentelijke begraafplaats Venlo kan evengoed gecompriemd worden;
- Uitbreiden van voorzieningen doordat alleen op één begraafplaats de voorzieningen worden aangebracht;
- Ontlasting van verkeer – bij uitvaarten – in de verschillende woonkernen.

5.3.2 Aandachtspunten

- Geen maatschappelijk draagvlak: inwoners willen in hun eigen woonkern begraven worden;
- Graven op de gesloten begraafplaatsen met actuele grafrechten waarin nog een bijzetting kan plaatsvinden, dienen gecompenseerd te worden;
- Een gesloten begraafplaats dient ook onderhouden te worden;
- Uitbreiding van parkeergelegenheid is nodig wegens overlap van uitvaarten op één dag (in 2017 waren totaal 167 uitvaarten en 46 as bijzettingen).

5.4 Specifiek naar begraafplaats

In onderstaande tabellen staan de kansen en aandachtspunten van bovenstaande mogelijkheden per begraafplaats beschreven. In de tabel is af te lezen op welke begraafplaats de stelling van toepassing is.

Mogelijkheid 1: Comprimeren en afstoten begraafoppervlakten en inzet vrijwilligers vergroten.

Nr.	Stelling	Venlo	Blerick	Tegelen	Velden (Molendijk)	Belfeld
1	Versterken betrokkenheid inzet vrijwilligers en zorgen voor nieuwe aanwas	nee	nee	mogelijk	ja	ja
2	Mogelijkheden om onderhoudskosten te verlagen door inzet vrijwilligers	nee	nee	mogelijk	ja	ja
3	Mogelijkheden om grafvelden te comprimeren (verlagen bruto grafoppervlak van circa 17 m ² naar 8 m ²)	ja	ja	ja	ja	ja
4	Vergroten mogelijkheid om kwaliteitsniveau A op de begraafplaats te behalen	ja	nee	nee	nee	nee
5	Onderhoud op kwaliteitsniveau A is wenselijk/noodzakelijk	ja	nee	nee	nee	nee
6	Mogelijkheid om begraafplaats te comprimeren	ja	ja	ja	ja	ja
7	Voordeel door afstoten delen/gedeelte van de begraafplaats - geen bestemming begraafplaats	ja	nee	nee	nee	nee
8	Grond van de begraafplaatsen vertegenwoordigen ook economische waarde	ja	nee	nee	nee	nee
9	Herinrichting deel van de begraafplaats als natuurbegraafplaats	nee	ja	nee	nee	nee
10	Mogelijkheden om extra inkomsten te genereren wegens natuurbegraafplaats	nee	ja	nee	nee	nee
11	Mogelijkheden om extra inkomsten te genereren wegens productdifferentiatie (kortere graftermijnen, meer soorten as bestemming)	ja	ja	ja	ja	ja
12	Beter/meer benutting van huidige graven door uitgifte van tussenliggende vrijgekomen graven	ja	ja	ja	ja	ja
13	Kansen toestaan eigen grafkeuze	ja	ja	ja	ja	ja

Mogelijkheid 2: Privatiseren van de gemeentelijke begraafplaatsen.

Nr.	Stelling	Venlo	Blerick	Tegelen	Velden (Molendijk)	Belfeld
1	Mogelijkheid om begraafplaats te privatiseren	ja	ja	ja	ja	ja
2	Mogelijke interesse van marktpartijen om begraafplaatsen te exploiteren	nee	nee	nee	nee	nee
3	Mogelijkheid om natuurbegraafplaats te privatiseren	nee	ja	nee	nee	nee
4	Mogelijkheid om begraafplaats te sluiten	nee	ja	ja	ja	ja
5	Financieel voordeel indien centralisatie begravingen	nee	nee	nee	nee	nee
6	Financieel voordeel indien privatiseren begraafplaatsen - lange termijn	ja	ja	ja	ja	ja
7	Financieel voordeel indien privatiseren begraafplaatsen - korte termijn wegens afkopen niet-verbruikte kosten	nee	nee	nee	nee	nee
8	Handhaven eindverantwoording door de gemeente	ja	ja	ja	ja	ja
9	Reorganisatie wegens privatisering begraafplaatsen	ja	ja	mogelijk	nee	nee
10	Invloed van de gemeente op beleid en tarieven bij privatisering	nee	nee	nee	nee	nee
11	Vergroten mogelijkheid om kwaliteitsniveau A op de begraafplaats te behalen wegens privatisering	nee	nee	nee	nee	nee

Mogelijkheid 3: Centraliseren van begravingen op één bestaande begraafplaats.

Nr.	Stelling	Venlo	Blerick	Tegelen	Velden (Molendijk)	Belfeld
1	Mogelijkheid om bestaande begraafplaats te benutten voor centraal gebruik wegens locatie	ja	nee	nee	nee	nee
2	Mogelijkheid om bestaande begraafplaats te benutten voor centraal gebruik wegens voldoende begraafcapaciteit	ja	ja	nee	nee	nee
3	Mogelijkheid om begraafplaatsen te sluiten wegens centraliseren begraafplaats	ja	ja	ja	ja	ja
4	Compenseren grafrechten wegens sluiten begraafplaats	ja	ja	ja	ja	ja
5	Maatschappelijk draagvlak voor centraliseren begraafplaats	nee	nee	nee	nee	nee
6	Vergroten efficiënt gebruik van begraafcapaciteit en materieel wegens centralisatie	ja	nee	nee	nee	nee
7	Vergroten mogelijkheid om kwaliteitsniveau A op de begraafplaats te behalen wegens centralisatie	ja	nee	nee	nee	nee
8	Onderhoud op kwaliteitsniveau A is wenselijk/noodzakelijk indien centralisatie	ja	nee	nee	nee	nee
9	Mogelijkheid om kosten te besparen door efficiënt beheer/gebruik wegens centralisatie	ja	nee	nee	nee	nee
10	Handhaven eindverantwoording door de gemeente	ja	ja	ja	ja	ja

Bijlage A: Protocol lijkbezorging van gemeentewege

Gemeente Venlo voert jaarlijks circa 30 à 35 begrafenissen van gemeentewegen uit. Momenteel worden de overledenen anoniem begraven. In deze bijlage staat het protocol beschreven van de handelingen die bij een uitvaart van gemeentewege kan worden gevolgd.

1. Lijkbezorging van gemeentewege

Er is een tweetal gevallen waarin lijkbezorging van gemeentewege kan plaatsvinden:

1. De nabestaanden kunnen of willen niet in de lijkbezorging voorzien;
2. De overledene laat geen nabestaanden achter of deze zijn niet bekend.

2. Juridische artikelen

Juridische artikelen die bij deze situaties van toepassing zijn:

Wet op de Lijkbezorging:

Artikel 21

1. Indien niemand voorziet in de lijkschouwing en lijkbezorging overeenkomstig de wet, draagt de burgemeester daarvoor zorg. Aan hoofdstuk V wordt in dat geval geen toepassing gegeven, tenzij de overledene zijn lijk uitdrukkelijk tot ontleding heeft bestemd.
2. Indien de toepassing van het voorgaand lid wordt verhinderd, doordat het lijk zich in een woning bevindt en de afgifte van het lijk of de toegang tot de woning wordt geweigerd, heeft de burgemeester of een ambtenaar van politie toegang tot die woning zonder toestemming van de bewoner, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is.
3. Indien de identiteit van het lijk niet kan worden vastgesteld, draagt de burgemeester er, uitsluitend ten behoeve van de identificatie en opsporing van vermiste personen, zorg voor dat door of onder verantwoordelijkheid van een arts daarvan lichaamsmateriaal wordt afgenomen.
4. Zo nodig kan tevens door of onder verantwoordelijkheid van een arts onderzoek in het lichaam worden verricht of een gebitsstatus worden opgemaakt of kunnen door een daartoe bevoegde ambtenaar van politie afdrucken van lichaamsdelen worden afgenomen.
5. Het derde en vierde lid zijn niet van toepassing indien het de burgemeester bekend is dat daarin genoemde handelingen reeds in opdracht van de officier van justitie hebben plaatsgevonden.
6. Een lijk als bedoeld in het derde lid wordt begraven.

Artikel 22

De kosten, verbonden aan de bezorging van lijken waarvoor de burgemeester zorg draagt, daaronder begrepen lijken die uit zee worden aangebracht, komen ten laste van de gemeente. Voor zover zij door de bij de lijken gevonden, niet klaarblijkelijk aan anderen toebehorende goederen of gelden niet kunnen worden gedekt, kan de gemeente die kosten verhalen op de nalatenschap en, bij ongenoegzaamheid van deze, op de bloed- en aanverwanten, die krachtens de artikelen 392-396 van Boek I van het Burgerlijk Wetboek tot onderhoud van de overledene verplicht zouden zijn geweest, dan wel de reder indien en voor zover kosten van de lijkbezorging op grond van artikel 416 Wetboek van Koophandel voor diens rekening komen. Paragraaf 6.5 van de Participatiewet is voor zover mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Beheersverordening Venlo

In de huidige beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Venlo 2010 zijn geen regels opgenomen omtrent de lijkbezorging van gemeentewege. KYBYS heeft onderstaand protocol opgesteld die de gemeente eventueel in gebruik kan gaan nemen.

3. Protocol nabestaanden willen of kunnen niet in de lijkbezorging voorzien

Nabestaanden van de overledene geven aan geen financiële middelen te hebben om de uitvaart te verzorgen of geven aan de uitvaart niet te willen organiseren. Gemeente Venlo zal dan de uitvaart moeten verzorgen. In principe wordt overledene begraven tenzij bekend is dat de uitdrukkelijke wens van overledene is om gecremeerd te worden.

1. De gemeente geeft opdracht aan een uitvaartverzorgers om de overledene op te halen en te bergen.
2. De gemeente verzorgt de uitvaart. Dit kan zij naar eigen inzicht doen. Omdat de gemeente betaalt, heeft de gemeente de zeggenschap over de inrichting van de begrafenis. Hierbij kan gedacht worden aan:
  - begraving in een algemeen graf
  - geen gedenkteken toestaan op het graf
  - geen uitvaart of een sobere uitvaart (bijvoorbeeld geen of weinig familie, goedkope kist, geen bloemen, geen koffietafel)
  - technische crematie
3. De gemeente betaalt alle kosten die met de uitvaart te maken hebben.
4. De gemeente kan alle gemaakte kosten verhalen uit de nalatenschap van overledene. Indien dit de kosten niet dekt, kunnen kosten worden verhaald op nabestaanden. Nabestaanden zijn echtgeno(o)t(e), ouders, wettige en natuurlijke kinderen, aangetrouwde kinderen, schoonouders en stiefouders.

In het geval dat nabestaanden de uitvaart niet kunnen bekostigen kunnen zij eventueel een lening afsluiten of een inzameling houden onder familie en vrienden. Indien dit ook niet voldoende is, kunnen nabestaanden eventueel een beroep doen op de Wet Bijzondere Bijstand. Bij de Sociale Dienst van hun woonplaats kunnen ze in aanmerking komen voor een eenmalige vergoeding. De hoogte van de vergoeding wordt per gemeente vastgesteld. Dit is echter een tijdrovende procedure die niet veel wordt gebruikt. Daarnaast is het nog mogelijk dat de uitvaart door de Sociale Dienst betaald wordt. Deze wordt vervolgens in maandelijkse termijnen ingehouden op de uitkering van de nabestaanden. Vereiste is wel dat de Sociale Dienst een offerte van een uitvaartonderneming heeft goedgekeurd.

Nabestaanden kunnen ook een nalatenschap beneficiair aanvaarden, waardoor nabestaanden geen schuld van de overledene over hoeven te nemen.

De gemeente zal nabestaanden goed moeten informeren over wat het betekent voor hen om de gemeente de uitvaart te laten verzorgen. De nabestaanden hebben geen zeggenschap in de uitvaart en de kosten kunnen op een later tijdstip alsnog worden verhaald. Als nabestaanden de gemeente de uitvaart laten verzorgen, betekent dit ook dat de gemeente als eerste de kosten uit de nalatenschap kan verhalen. Dit hoeft niet per se geld te zijn, maar kan ook een auto, sieraden of interieur zijn.

4. Nabestaanden zijn niet bekend

Bureauonderzoek

Om nabestaanden te achterhalen die in de lijkbezorging willen voorzien zal een bureauonderzoek plaatsvinden. Tijdens dit onderzoek worden de meest efficiënte manieren om nabestaanden op te sporen gebruikt. Mogelijke aanknopingspunten kunnen worden gevonden door de volgende stappen:

1. Binnen 24 uur na overlijden telefonisch navraag doen bij het Centraal Testamentenregister of de overledene een testament heeft laten opmaken. Indien dit niet binnen de gestelde tijd is gedaan, kan

de notaris eventueel nog het Centraal Testamentenregister raadplegen tot enkele dagen na overlijden

2. Onderzoek doen naar gegevens over familie van de overledene via het bevolkingsregister. Zoeken in Nederland, maar ook daarbuiten via ambassades en consulaten
3. Zoeken met zoekmachines op internet naar nabestaanden
4. Onderzoeken of er wellicht een uitvaartverzekering is afgesloten

Doorzoeken woning

Indien het bureauonderzoek geen of niet voldoende aanknopingspunten biedt kan de gemeente besluiten de woning van de overledene te doorzoeken. De gemeente kan hierbij op zoek gaan naar:

- informatie over familieleden, vrienden of kennissen
- informatie over het bestaan van een testament of codicil
- polissen die uitkeren bij overlijden, waaronder bijvoorbeeld een uitvaart- of levensverzekering
- bankrekeningen van de overledene
- geld en/of kostbaarheden om de uitvaart te bekostigen
- aanknopingspunten voor een passende uitvaart

Indien gewenst kan de gemeente ervoor kiezen een notaris in te schakelen. Deze kan eventueel een ervenonderzoek doen. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar de erfgenamen van de overledene. Een dergelijk onderzoek kan een jaar of langer duren. Belangrijk aan de kosten van de uitvaart zijn de redelijkheid en billijkheid. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij het verhalen van kosten van de uitvaart.

Uit het bureauonderzoek en het doorzoeken van de woning kan informatie over de nalatenschap en/of over nabestaanden worden verkregen. Indien er nabestaanden worden gevonden kunnen zij zorgdragen voor de lijkbezorging. Een belangrijk onderdeel van de uitvaart van gemeentewege is het informeren van de nabestaanden. Een voorbeeld hiervan is de mogelijkheid een nalatenschap beneficiair te aanvaarden, waardoor nabestaanden geen schuld van de overledene over hoeven te nemen.

1. De gemeente geeft opdracht aan een uitvaartverzorger om de overledene op te halen en te bergen.
2. De gemeente verzorgt de uitvaart. Dit kan zij naar eigen inzicht doen. Omdat de gemeente betaalt, heeft de gemeente de zeggenschap over de inrichting van de begrafenis. Hierbij kan gedacht worden aan:
  - begrafening in een algemeen graf
  - geen gedenkteken toestaan op het graf
  - geen uitvaart of een sobere uitvaart (bijvoorbeeld goedkope kist, geen bloemen, geen koffietafel)
  - geen crematie
3. De gemeente betaalt alle kosten die met de uitvaart te maken hebben.
4. De gemeente kan alle gemaakte kosten verhalen uit de nalatenschap van overledene. Indien dit de kosten niet dekt, blijft de gemeente met de gemaakte kosten zitten. Mocht er in de toekomst nog een nabestaande kunnen worden gevonden, dan kunnen de kosten worden verhaald op diegene.

Bijlage B: Aandachtspunten t.b.v. beleid begraven op eigen terrein

---

Centrale vragen

- 1) Wat zijn de wettelijke regels ?
- 2) Welke voorwaarden zijn er bij het stichten van een begraafplaats op eigen terrein?
- 3) Wat zijn de argumenten om geen toestemming te geven?

Wat zijn de wettelijke regels ?

Wettelijk is het begraven op eigen terrein mogelijk, er is dan sprake van een bijzondere begraafplaats. Daarover is in de wet het een en ander opgenomen (zie bijgevoegde wetsartikelen in de bijlagen). Volgens de Wet op de lijkbezorging kan de gemeente aanvullende voorwaarden stellen (enkele gemeenten hebben deze aanvullende voorwaarden vastgelegd in een beleidsregel).

Welke voorwaarden zijn er bij het stichten van een begraafplaats op eigen terrein?

De voorwaarden hebben vaak betrekking op:

- eigendomssituatie (de begraafplaats is eigendom van de aanvrager en de aanvrager moet aantoonbaar maken het eigendom te waarborgen gedurende de wettelijke grafrusttermijn);
- emotionele binding met de locatie (bijvoorbeeld er al gedurende langere tijd woonachtig zijn);
- de locatie:
  - afstand tot woningen/gebouwen
  - afstand tot de openbare weg
  - afstand tot de erfgrans met derden
  - ligging wel of niet in de bebouwde kom
- oppervlakte van de begraafplaats (de gemeente kan een minimale oppervlakte wensen, een maximale oppervlakte of beide);
- cultuurtechnische voorwaarden (grondwater, afwatering, ontwatering, etc.);
- binding van de aanvrager met de begraafplaats (eigenaar, garanties eigendom langere termijn);
- inrichting en beheer van de begraafplaats (beslotenheid, inpassing in landschap, visuele afscheiding, etc.).

Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) De WLB en de WRO kennen geen koppeling. De WRO heeft echter een belangrijke rol in het proces tot aanwijzing van een bijzondere begraafplaats. Belangrijk is dat er geen versnippering plaatsvindt door de aanleg van elementen die gedurende zeer lange tijd beslag op de ruimte leggen. Tevens dient het bestemmingsplan te worden getoetst. Als het enkele vierkante meters betreft dan hoeft dat (meestal) niet te worden aangepast, daar is jurisprudentie over. Als de begraafplaats enige omvang heeft kan vaak een gedeeltelijke aanpassing van het bestemmingsplan noodzakelijk zijn. De gemeente kan als voorwaarde stellen dat de kosten van deze wijziging voor rekening van de aanvrager zijn. De procedure hiertoe kan pas opgestart worden na instemming door de raad. Het verlenen van planologische medewerking aan de aanleg van een particuliere bijzondere begraafplaats is vanuit planologisch perspectief in beginsel ongewenst. Het verzoek tot de aanleg van een bijzondere particuliere begraafplaats is immers meestal, zo niet altijd, strijdig met het vigerende planologisch regime. In het kader van de bestemmingsplanherziening zal worden bekeken of er aanvullende ruimtelijke onderzoeken noodzakelijk zijn. Gedacht kan worden aan een flora- en faunaonderzoek of een archeologisch onderzoek. De noodzaak hiervan hangt sterk af van de locatie en van de omvang van het initiatief.

Wat zijn de argumenten om geen toestemming te geven?

- Het begraven op eigen terrein volledig uitsluiten is niet mogelijk. De wet staat natuurlijke personen en rechtspersonen toe een eigen begraafplaats aan te leggen. Een recente begraafing (in 2017) in de achtertuin van een inwoner in Maastricht onderstreept dit; de grafrust van de begraven vrouw is voor de rechter zwaarwegend om de locatie van het graf (voorlopig) toe te staan.
- Langdurig ruimtebeslag op de grond waarin iemand wordt begraven. Bij verkoop of andere eigendomsoverdracht kunnen daardoor problemen ontstaan. Nabestaanden moeten zich heel goed realiseren dat een dergelijke bestemming niet voor even is, maar voor lange tijd. Wat bijvoorbeeld te doen bij verhuizing? Een woning waarbij iemand begraven ligt is niet of nauwelijks te verkopen. De overledene kan wellicht op dat moment worden overgeplaatst naar een andere begraafplaats, maar dit heeft heel wat voeten in de aarde.
- Visuele hinder, privacy, geluidshinder en voldoende afstand tot de erfgrans kunnen problemen opleveren.
- De aanleg van een bijzondere begraafplaats kan nadelige gevolgen hebben voor bewoners van de aangrenzende percelen. Verondersteld mag worden dat de aanvrager goed heeft nagedacht over de consequenties van een begraafplaats op eigen terrein en rekening heeft gehouden met de psychosociale aspecten hiervan. De bescherming van derden, waaronder bewoners van naburige percelen, is een algemeen belang dat door de gemeente moet worden afgewogen tegen het belang van de aanvrager. Niet vergeten dient te worden dat een laatste wens een belangrijke beoordelingsfactor is in de afweging tussen het algemeen en individueel belang.
- Het LOB (Landelijke organisatie voor begraafplaatsen) is terughoudend in haar advies en raadt gemeenten af om medewerking te verlenen aan dergelijke verzoeken.
- Verder zijn de technische eisen hoog en is aanleg duur.
- De handhavingstaak van de gemeente wordt versnipperd en dus arbeidsintensiever.
- In de gemeente is sprake van voldoende en gedifferentieerd aanbod van begraafmogelijkheden.
- De 'Inspectierichtlijn Lijkbezorging' bepleit terughoudendheid waar het gaat om begraven in eigen grond.

Wettelijke bepalingen

Wet op de lijkbezorging

Artikel 37

- 1. Een bijzondere begraafplaats kan slechts worden aangelegd en in stand gehouden door een kerkgenootschap dan wel door een privaatrechtelijke rechtspersoon of een natuurlijk persoon.
- 2. Onder kerkgenootschap wordt mede verstaan een onderdeel daarvan of een rechtspersoon, in het leven geroepen door een of meer kerkgenootschappen of onderdelen daarvan.

Artikel 40

- 1. Voor het aanleggen of uitbreiden van de bijzondere begraafplaats wordt slechts de grond gebruikt, die daartoe door de gemeenteraad is aangewezen.
- 2. Burgemeester en wethouders kunnen maatregelen voorschrijven, welke nodig zijn teneinde de grond geschikt te maken om als begraafplaats te dienen.
- 3. Indien het kerkgenootschap geen eigenaar van de benodigde grond is, dragen burgemeester en wethouders desgevraagd zorg, dat het kerkgenootschap de grond, mede gelet op de staat, waarin deze ingevolge het tweede lid moet verkeren, op redelijke voorwaarden in eigendom kan verwerven. Kunnen burgemeester en wethouders en het kerkgenootschap niet tot overeenstemming komen, dan bepalen gedeputeerde staten op verzoek van een van hen of beide de voorwaarden.

Artikel 41

Voor het in gebruik nemen van de bijzondere begraafplaats of van een deel daarvan is de toestemming van burgemeester en wethouders nodig. Deze toestemming wordt slechts geweigerd, indien niet aan de wettelijke voorschriften is voldaan.

Artikel 42

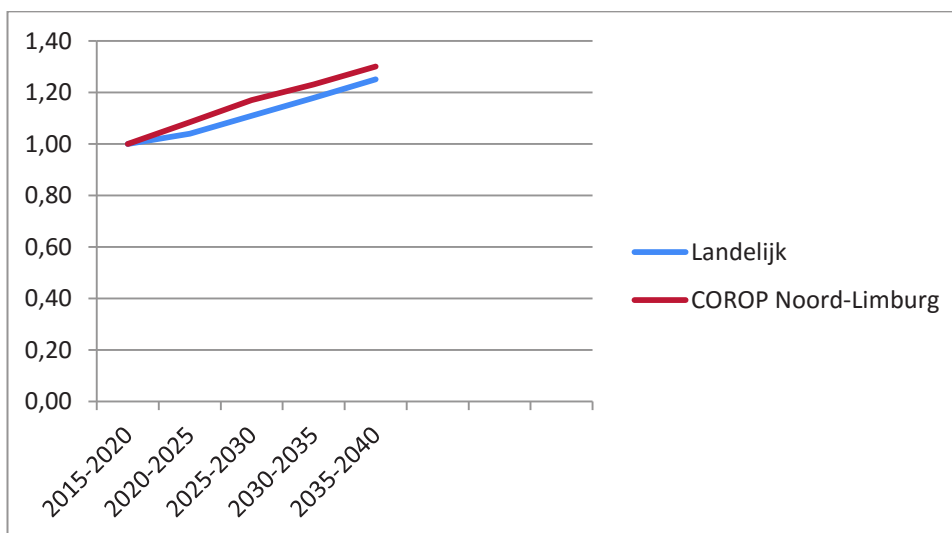
- 1. Van de besluiten van de gemeenteraad, onderscheidenlijk van burgemeester en wethouders, genomen ingevolge deze paragraaf, staat voor belanghebbenden beroep bij gedeputeerde staten open. De uitspraak van gedeputeerde staten kan door Ons worden geschorst en vernietigd wegens strijd met het recht of het algemeen belang.
- 2. Indien de gemeenteraad, onderscheidenlijk burgemeester en wethouders, nalatig blijven een besluit te nemen, bepalen gedeputeerde staten op verzoek een termijn, binnen welke zulks alsnog dient te geschieden. Is zulk een besluit voor afloop van deze termijn niet genomen, dan worden de gemeenteraad, onderscheidenlijk burgemeester en wethouders, geacht afwijzend te hebben beschikt.

Bijlage C: Begraafbehoefte en capaciteitsberekening

Sterftecijfer

Om de toekomstige begraafbehoefte te bepalen is er gebruik gemaakt van de sterfteprognose van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en dan specifiek van het COROP-gebied waarin gemeente Venlo valt. Het COROP-gebied ('Noord-Limburg') bevat ook de gemeenten Venlo, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Mook en Middelaar, Peel en Maas, en Venray. In de toegepaste CBS-prognose zijn demografische ontwikkelingen in het gebied verwerkt, zoals enerzijds de vergrijzing van de bevolking en de toename van de gemiddelde leeftijd bij overlijden en anderzijds eventuele (stedelijke) uitbreidingen en de huidige en toekomstige leeftijdsopbouw van de bevolking. Daarmee is de prognose specifiek afgestemd op het genoemde gebied.

Onderstaande grafiek geeft de sterfteprognose weer van het COROP-gebied ('Noord-Limburg') en de landelijke sterfteprognose. Te zien valt dat de landelijke sterfteprognose iets lager ligt dan de sterfteprognose in het COROP-gebied.

Uitgangspunten bij de berekening

- Berekening op basis van de begraafhistorie op de gemeentelijke begraafplaatsen in de periode 2013 tot en met 2017;
- Er worden geen algemene graven op de gemeentelijke begraafplaatsen uitgegeven;
- Op de begraafplaatsen Venlo, Blerick en Velden worden geen urnen nissen uitgegeven;
- Op alle begraafplaatsen wordt dubbeldiep begraven;
- De vrije graven zijn lege aangelegde graven;
- Vrije graven op niet-ingerichte grafvelden zijn bij de berekening buiten beschouwing gelaten;
- Bij de berekening is uitgegaan van een actief ruimingsbeleid, zodat binnen de huidige contouren van de begraafplaats op de ingerichte grafvelden kan worden voorzien in de begraafbehoefte.

Het resultaat van de berekeningen wordt per begraafplaats beschreven in onderstaande tabel. De toelichting en analyse op de gegevens worden onder de tabel geformuleerd.

Begraafplaats	Berekende toekomstige begraafbehoefte tot 2040 (aantallen)	Aantal vrije graven	Begraven tot op basis van aantal vrije graven	Aantal graven nog te ruimen	Begraven tot op basis van aantal vrije en geruimde graven
Venlo	966	93	2015-2020	1.395	na 2040
Blerick	422	21	2015-2020	738	na 2040
Tegelen	457	2	2015-2020	655	na 2040
Velden (Molendijk)	145	3	2015-2020	74	na 2040
Belfeld	162	0	2015-2020	198	na 2040

Begraafplaats	Berekende toekomstige behoefte aan urnengraven tot 2040 (aantallen)	Aantal vrije urnengraven	Begraven tot op basis van aantal vrije urnengraven	Aantal urnengraven nog te ruimen	Begraven tot op basis van aantal vrije en geruimde urnengraven
Venlo	330	15	2015-2020	29	2015-2020
Blerick	35	1	2015-2020	0	na 2040
Tegelen	69	3	2015-2020	5	2015-2020
Velden (Molendijk)	35	2	2015-2020	1	2015-2020
Belfeld	64	0	2015-2020	0	2015-2020
Belfeld	6	1	2015-2020	13	na 2040

Begraafplaats Venlo

Particuliere graven

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit kan er op de begraafplaats Venlo begraven worden tot het jaar 2020. Dit is op basis van het aantal vrije particuliere graven (93) exclusief de vrije gaven die nog geruimd moeten worden en exclusief de particuliere graven waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan.

Maatregelen:

- Gemeente kan de nog niet geruimde 1.392 particuliere graven (gedeeltelijk) gaan ruimen om meer capaciteit te verkrijgen. Wanneer er geruimd zou worden is er de komende 25 jaar nog capaciteit.
- Gemeente kan een grafveld wat nog leeg is inrichten om te kunnen begraven.

Urnen graven

Op basis van de behoefte aan urnengraven en de huidige beschikbare capaciteit kunnen er op de begraafplaats Venlo asbussen begraven worden tot het jaar 2020. Dit is op basis van het aantal vrije urnengraven (15) exclusief de vrije urnengraven die nog geruimd moeten worden en exclusief de urnengraven waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan. Wanneer de gemeente de nog niet geruimde 14 urnengraven gaat ruimen en tevens de jaarlijkse graven waar afstand van wordt gedaan ruimt, blijft er een capaciteitstekort tot 2020.

Maatregelen:

- De gemeente kan een leeg grafveld kunnen inrichten voor een urnentuin.

Begraafplaats Blerick

Particuliere graven

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit kan er op de begraafplaats Blerick begraven worden tot het jaar 2020. Dit is op basis van het aantal vrije particuliere graven (21) exclusief de vrije gaven die nog geruimd moeten worden en exclusief de particuliere graven waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan.

Maatregelen:

- Gemeente kan de nog niet geruimde 738 particuliere graven (gedeeltelijk) gaan ruimen om meer capaciteit te verkrijgen. Wanneer bijvoorbeeld de helft (369) geruimd zou worden is er de komende 25 jaar nog capaciteit.
- Gemeente kan een grafveld wat nog leeg is inrichten om te kunnen begraven.

Urnen graven

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit ontstaat er op de begraafplaats Blerick op zeer korte termijn een tekort aan urnengraven. Dit is op basis van het aantal vrije urnen graven (1). De afgelopen vijf jaar zijn er geen urnengraven vrij gekomen terwijl er gemiddeld jaarlijks 1 wordt uitgegeven. Tevens zijn er ook geen urnengraven die nog geruimd kunnen worden.

Maatregelen:

- De gemeente kan een grafveld wat nog leeg is inrichten voor een urnentuin.

Begraafplaats Tegelen

Particuliere graven

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit ontstaat er op de begraafplaats Tegelen op zeer korte termijn een tekort aan graven. Dit is op basis van het aantal vrije particuliere graven (2) exclusief de vrije gaven die nog geruimd moeten worden en exclusief de particuliere graven waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan. Wanneer de gemeente de jaarlijkse particuliere graven waar afstand van wordt gedaan ruimt, blijft er een capaciteitstekort op korte termijn.

Opvallend is dat de afgelopen drie jaar het aantal bijzettingen 2x zoveel is dan de nieuw uitgegeven graven.

Maatregelen:

- Gemeente kan de nog niet geruimde 655 particuliere graven (gedeeltelijk) gaan ruimen om meer capaciteit te verkrijgen. Wanneer bijvoorbeeld de helft (327) geruimd zou worden is er capaciteit tot 2035. Wanneer alle 655 graven geruimd worden is er de komende 25 jaar nog capaciteit.
- Gemeente kan een grafveld wat nog leeg is inrichten om te kunnen begraven.

Urnen graven

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit kunnen er op de begraafplaats Tegelen asbussen begraven worden tot het jaar 2020. Dit is op basis van het aantal vrije urnen graven (3) exclusief de vrije urnengraven die nog geruimd moeten worden en exclusief de urnengraven waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan. Wanneer de gemeente de nog niet geruimde 2 urnengraven gaat ruimen en tevens de jaarlijkse urnengraven waar afstand van wordt gedaan ruimt, blijft er een capaciteitstekort tot 2020.

Maatregelen:

- De gemeente zou een grafveld wat nog leeg is kunnen inrichten voor een urnentuin.

Urnen nissen

Nieuwe urnen nissen worden niet meer uitgegeven en er vinden ook geen bijzettingen plaats. Er zijn nog 4 vrije urnen nissen op de begraafplaats Tegelen. Dit is exclusief de vrije urnen nissen die nog geruimd moeten worden en exclusief de urnen nissen waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan. In de periode van 2013-2017 is er van 14 urnen nissen afstand gedaan.

Maatregelen:

- Wanneer de gemeente de 14 urnen nissen waar afstand van is gedaan is ruimt, creëert de begraafplaats een capaciteit van 18 urnen nissen.

Begraafplaats Velden

Particuliere graven

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit ontstaat er op de begraafplaats Velden op zeer korte termijn een tekort aan graven. Dit is op basis van het aantal vrije particuliere graven (3) exclusief de vrije gaven die nog geruimd moeten worden en exclusief de particuliere graven waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan. Wanneer de gemeente de jaarlijkse particuliere graven waar afstand van wordt gedaan ruimt, blijft er een capaciteitstekort op korte termijn.

Maatregelen:

- Gemeente kan de nog niet geruimde 74 particuliere graven (gedeeltelijk) gaan ruimen om meer capaciteit te verkrijgen. Wanneer alle 74 graven geruimd worden is er capaciteit voor de komende 25 jaar.
- Gemeente kan een grafveld wat nog leeg is inrichten om te kunnen begraven.

Urnen graven

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit kunnen er op de begraafplaats Velden asbussen begraven worden tot het jaar 2020. Dit is op basis van het aantal vrije urnen graven (2) exclusief de vrije urnengraven die nog geruimd moeten worden en exclusief de urnengraven waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan. Wanneer de gemeente het nog niet geruimde urnengraf (1) ruimt, en tevens de jaarlijkse urnengraven waar afstand van wordt gedaan ruimt, blijft er een capaciteitstekort tot 2020.

Maatregelen:

- De gemeente zou een grafveld wat nog leeg is kunnen inrichten voor een urnentuin.

Begraafplaats Belfeld

Particuliere graven

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit ontstaat er op de begraafplaats Belfeld op zeer korte termijn een tekort aan graven. Dit is op basis van het aantal vrije particuliere graven (0) exclusief de vrije gaven die nog geruimd moeten worden en exclusief de particuliere graven waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan. Wanneer de gemeente de jaarlijkse particuliere graven waar afstand van wordt gedaan ruimt, blijft er een capaciteitstekort op korte termijn.

Maatregelen:

- Gemeente kan de nog 198 niet geruimde particuliere graven (gedeeltelijk) gaan ruimen om meer capaciteit te verkrijgen. Wanneer bijvoorbeeld de helft (99) geruimd zou worden is er capaciteit tot 2030. Wanneer alle 198 graven geruimd worden is er capaciteit voor de komende 25 jaar.
- Gemeente kan een grafveld wat nog leeg is inrichten om te kunnen begraven.

Urnen graven

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit ontstaat er op de begraafplaats Belfeld op zeer korte termijn een tekort aan urnengraven. Dit is op basis van het aantal vrije urnen graven (0). Er zijn geen urnengraven waarvan afstand is gedaan in de periode 2013-2017 en er zijn ook geen urnengraven die nog geruimd moeten worden.

Maatregelen:

- De gemeente zou een grafveld wat nog leeg is kunnen inrichten voor een urnentuin.

Urnen nissen

Op basis van de begraafbehoefte en de huidige beschikbare capaciteit kan er op de begraafplaats Belfeld begraven worden tot het jaar 2020. Dit is op basis van het aantal vrije urnen nissen (1) exclusief de vrije urnen nissen die nog geruimd moeten worden en exclusief de urnen nissen waarvan jaarlijks afstand wordt gedaan.

Maatregelen:

- Gemeente kan alleen de urnen nissen waar afstand van wordt gedaan ruimen en zal dan de komende 25 jaar voldoende capaciteit hebben.
- Gemeente kan de nog 13 niet geruimde urnen nissen (gedeeltelijk) gaan ruimen om meer capaciteit te verkrijgen. Wanneer bijvoorbeeld de helft (6) geruimd zou worden is er al capaciteit voor de komende 25 jaar.
- De gemeente kan een nieuwe urnenmuur op de begraafplaats plaatsen.

Kansen

- Er is voldoende capaciteit op de begraafplaatsen als er geruimd wordt of als er nieuwe grafveld wordt ingericht.
- Gemeente kan alleen de particuliere graven waar afstand van wordt gedaan ruimen en de capaciteit zal dan jaarlijks toenemen. Dit omdat het gemiddeld aantal graven waar jaarlijks afstand van wordt gedaan hoger ligt dan het gemiddelde aantal graven dat wordt uitgegeven. Er komen dus jaarlijks meer graven vrij dan dat er uitgegeven worden.

Knelpunten

- Er worden jaarlijkse van meer graven en as bestemmingen afstand gedaan ten opzichte van het aantal nieuwe uitgiften. Op de langere termijn leidt dit tot inkrimpen van de begraafplaats.
  - Op korte termijn moet er op alle begraafplaatsen begraafruimte worden gecreëerd. Bij voorkeur met graven ruimen.
  - Op de begraafplaatsen wordt er meer van graven afstand gedaan dan dat er nieuwe graven worden uitgegeven.
  - Op de begraafplaatsen vinden veel bijzettingen plaats.
  - Er worden geen algemene graven uitgegeven, maar de gemeente begraaft wel van gemeentewegen circa 30-35 overledenen per jaar. Er is hier geen aangewezen locatie voor.
-